

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Skjøtselsplan for kystlynghei og naturbeitemark for Aunet beiteområde

Leka kommune, Trøndelag fylke

NIBIO RAPPORT | VOL. 9 | NR. 155 | 2023

Synnøve Nordal Grenne

Divisjon for matproduksjon og samfunn/Kulturlandskap og biomangfold

TITTEL/TITLE

Skjøtselsplan for kystlynghei og naturbeitemark for Aunet beiteområde, Leka kommune, Trøndelag fylke

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Synnøve Nordal Grenne

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
15.12.2023	9/155/2023	Åpen	51279	19/00841
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-03408-7	2464-1162	62	3	

OPPDRAUGSIVER/EMPLOYER:

Leka kommune

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Kristin Floa

STIKKORD/KEYWORDS:

kystlynghei, skjøtsel, lyngsviing, helårsbeite, gammelnorsk sau

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biomangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Denne rapporten presenterer skjøtselsplan for Aunet i Leka kommune, utført på oppdrag fra Leka kommune. Skjøtselsplanen er utarbeidet etter maler i regi av Miljødirektoratet. Skjøtselsplanen har fulgt de nye handlingsplanene for utvalgte naturtyper og bekjemping av fremmede arter, herunder fremmede treslag. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av de utvalgte naturtypene.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Trøndelag Fylke

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Leka

STED/LOKALITET:

Aunet

GODKJENT /APPROVED

Anders Nielsen

NAVN/NAME

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Synnøve Nordal Grenne

NAVN/NAME

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Denne rapporten presenterer skjøtselsplan for Aunet i Leka kommune, utført på oppdrag fra Leka kommune. Oppdraget besto i å utarbeide skjøtselsplan samt å gjennomføre kartlegging av trua naturtyper og fremmede arter innenfor skjøtselsområdet. Skjøtselsplanen er utarbeidet etter maler i regi av Miljødirektoratet. Teksten som omhandler kystlynghei og naturbeitemark og skjøtsel av disse naturtypene generelt, er felles for alle skjøtselsplaner, utformet av Miljødirektoratet, og er således ikke forfattet av undertegnede for denne rapporten. Skjøtselsplanen har fulgt de nye handlingsplanene for utvalgte naturtyper og bekjemping av fremmede arter, herunder fremmede treslag. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av de utvalgte naturtypene.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av naturtypene kystlynghei og naturbeitemark. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene. Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Skjøtselsplanen baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneiere og har blitt utarbeidet i samarbeid med beitebrukere. Bilder tatt under befaringen er lagt til grunn for kartleggingen. Kartleggingen foregikk etter metodikken angitt i DN-håndbok 13 (revidert versjon 2007) og resultatene ble levert i henhold til Miljødirektoratets rutiner for kvalitetssikring av data til naturbase. Aktuelle grunntyper i henhold til NiN 2.0 er angitt (Halvorsen et.al. 2015). Verdisettingen og vektningen av ulike parametre for naturtyper følger Miljødirektoratets utkast til faktaark fra 2015 (upublisert, Miljødirektoratet). Naturtypebeskrivelsene er utarbeidet i henhold til mal tilsendt fra Fylkesmannen i Trøndelag.

Takk til Leka kommune ved Kristin Floa for oppdraget og til grunneierne og beitebrukerne Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes for godt samarbeid og verdifull informasjon til prosjektet.

Trondheim 19.09.21

Synnøve Nordal Grenne

Innhold

1	Generelt om kystlynghei.....	5
1.1	Ulike typer kystlynghei	5
1.2	Geografiske variasjoner av kystlynghei	6
2	Naturbeitemark	7
3	Om Aunet beiteområde, naturgrunnlag og dagens drift	9
3.1	Kort områdebeskrivelse av Aunet beiteområde.....	9
3.2	Driftsbeskrivelse	11
4	Skjøtsel av kystlynghei innenfor Aunet beiteområde – beskrivelse av planlagte tiltak.....	13
4.1	Generelt om skjøtsel av kystlynghei	13
4.2	Beiting og dyrehold i kystlynghei.....	13
4.3	Lyngsviing	15
4.4	Restaurering av kystlynghei.....	16
4.5	Mål for skjøtsel for Aunet beiteområde	16
4.6	Planlagte skjøtselstiltak for kystlynghei for Aunet	19
4.6.1	Beiterelaterte tiltak	19
4.6.2	Planer for sviing.....	19
4.6.3	Planlagte restaureringstiltak	21
4.7	Oppfølging av skjøtelsplanen.....	21
5	Skjøtelsplan for naturbeitemark på Aunet	22
5.1	Innledning.....	22
5.2	Hensyn og prioriteringer.....	23
5.3	Tradisjonell og nåværende drift	23
5.4	Artsmangfold	23
5.5	Mål for verdifull naturbeitemark.....	24
5.6	Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	25
5.6.1	Beiting	25
5.7	Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode).....	26
5.8	Oppfølging av skjøtelsplanen.....	27
6	Mer informasjon.....	28
7	Kilder.....	29
8	Ortofoto og kart.....	30
9	Bilder.....	37
10	Artsliste.....	42
	Vedlegg.....	45

1 Generelt om kystlynghei

Kystlynghei er en flere tusen år gammel naturtype som er dominert av røsslyng. Naturtypen har blitt til i de ytterste, oseaniske strøkene langs kysten der klimaet er så mildt at småfe har kunnet gå ute hele året, eller det meste av året. Om sommeren har også storfe beitet i lyngheia, og lyng ble slått til vinterfôr. For å skape godt beitegrunnlag ble lyngheiene svidd slik at det oppsto en mosaikk av gras- og urtevegetasjon (på nysvidde arealer) og lyngvegetasjon. Røsslyng er en vintergrønn dvergbusk som beites hele året, men er viktigst som fôrplante om seinhøsten og vinteren. Grasvegetasjonen er først og fremst vår- og sommerbeite, men særlig starr kan spille en viktig rolle vinterstid. Selv om det er mange trekk i driftsmåten som er relativt ensartet, varierer både bruken og utformingen av kystlyngheia fra sør til nord og fra øst til vest.

Røsslyng er en viktig art i kystlyngheia.

Kystlyngheiene har spilt en viktig rolle i ressursutnyttelsen langs kysten og utgjorde tidligere ca. 2 % av landarealet i Norge. De strekker seg fra Lofoten i Nordland til Kragerø i Telemark. Det er også lynghei på noen få øyer i ytre Oslofjord, bl.a. på Hvaler i Østfold. Lyngheidriften har gått sterkt tilbake i løpet av 1900-tallet. Når driften reduseres eller opphører, gror lyngheiene igjen. Også skogplanting, gjødsling, oppdyrking, nedbygging og nitrogennedfall utgjør trusler mot gjenværende arealer, og kystlynghei er nå en sterkt truet naturtype (Norderhaug & Johansen 2011). Tradisjonell drift med helårsbeiting, eller beiting store deler av året, og lyngsviing er en forutsetning for opprettholdelse av kystlynghei.

Naturtypen kystlynghei inngår i kystlandskapet i en mosaikk med en rekke andre naturtyper slik som semi-naturlig eng- og strandeng, strandberg og myr. Det norske kystlyngheilandskapet utgjør en del av et større lyngheilandskap som finnes langs atlanterkysten sør til Portugal. I Norge, som i resten av det europeiske kystlyngheiområdet er lyngheia på sterk tilbakegang. Norge har verdens nordligste kystlyngheier og dermed et spesielt ansvar for å ivareta disse. Variasjoner i miljøvariabler (kalkinnhold, uttøringsfare og vannmetning) danner grunnlag for en rekke grunntyper av kystlynghei, og variasjoner i bruk (lyngsviing og beiting) øker kompleksiteten i artssammensettingen og diversitet. Tiden etter lyngsviing kan deles inn i fire ulike faser; pionerfase, byggefase, moden fase og degenererende fase, og enkelte arter kobles spesifikt til noen av disse fasene. Nybrent kystlynghei med lyng i pionerfasen inneholder en del urter og gras, mens gammel lynghei (30-50 år) ofte er meget artsfattig og har et velutviklet mosedekke. Selv om lynghei generelt regnes som et relativt sett artsfattig økosystem er det totale biologiske mangfoldet knyttet til hele lyngheisyklusen betydelig. Som i de fleste andre semi-naturlige økosystemer øker også arts mangfoldet, spesielt av de skjøtselsavhengige artene, med kalkinnholdet i jorda (pH).

1.1 Ulike typer kystlynghei

Kunnskapen om variasjonen i kystlyngheivegetasjonen er under utvikling. Det nyeste systemet for beskrivelse av variasjonen i norsk natur, Natur i Norge (NiN), deler kystlynghei på grunnlag av kalkinnhold, uttøringsfare og vannmetning inn i tolv grunntyper: Kalkfattig bakli-hei, kalkfattig kystlynghei, kalkfattig tørr kystlynghei, kalkfattig fuktig kystlynghei, intermediær bakli-hei, intermediær kystlynghei, intermediær tørr kystlynghei, intermediær fuktig kystlynghei, svakt kalkrik kystlynghei, svakt kalkrik tørr kystlynghei, sterkt kalkrik kystlynghei, sterkt kalkrik tørr kystlynghei (Halvorsen et al. 2015).

I tillegg til røsslyng er bl.a. blåbær, flekkmarihånd, tyttbær, krekling, smyle, kornstarr, tepperot og skrubbær vanlige arter i norske kystlyngheier. Kalkrik kystlynghei skiller seg fra den kalkfattige ved et høyere innslag av kalkrevende arter som flekkmure, blåstarr, reinrose, vill-lin, fjellfrøstjerne og orkideer. Bakliheier, som ofte er nord- og østvendte, gjerne i humide skrånninger, har typiske arter som bjørnekam, revebjelle, ormetelg, blåbær og blokkebær. Kystlynghei med høy uttørkingsfare har gjerne arter som heigråmose, melbær, kveinarter, finnskjegg og gulaks. Kystlynghei med høy vannmetning skiller seg fra tørrere grunntyper ved et framtrædende innslag av fuktkrevende arter og myrarter som klokkelyng, blokkebær, rome og bjønnskjegg.

Nedenfor finner du en kort beskrivelse av karakteristiske trekk for kystlynghei i sør, vest og nord. For å ivareta det biologiske mangfoldet er det viktig å ivareta lyngheier som representerer variasjonen langs hele kysten i tillegg til variasjonen i lokale komplekse miljøvariabler.

1.2 Geografiske variasjoner av kystlynghei

Sør-Norge

Det meste av kystlyngheiene i sør er relativt tørr kystlynghei, fukthei er sjeldnere. I de sørlige heiene forekommer klokkesøte langs kysten fra Lindesnes til Stavanger. I sørhellende lyngheier på litt næringsrik grunn kan man finne en del andre urter som blodstorkenebb, fagerperikum, kystmaure og firtann. På Lista og Jæren finnes det fortsatt en meget spesiell lyngheitype: lynghei som er et suksesjonstrinn mellom marehalmdyne og skog. De domineres av røsslyng, krekling, krypvier, marehalm og sandstarr.

Vest-Norge

Kystlyngheiene i vest dvs. fra Rogaland til Møre og Romsdal, har størst utstrekning i vest-øst-retning og for hundre år siden gikk lyngheia her langt inn i fjordene. I dag dominerer imidlertid lyngheia først og fremst de ytterste øyene og de ytre fjordstrøkene. Her finnes arter med høye krav til fuktighet og lang vekstsesong. Klokkelyng, som vokser i fuktigere områder enn røsslyng, er vanlig her, og purpurlyng, som er frostmfintlig, finnes i en smal stripe ytterst på kysten til Sunnmøre. En rekke arter med vestlig utbredelse i Norge har lyngheia her som sitt viktigste habitat, for eksempel vestlandsvikke, lyngøyentrøst, fagerperikum, heiblåfjær og kystmyrklegg. Artsmangfoldet synker fra vest mot øst på grunn av at de klart vestlige artene faller ut.

Midt- og Nord-Norge

Fra Trøndelag til Nordland, dominerer fukthei på grunn av mye nedbør og lav temperatur. Torvdybden kan være flere desimeter og overgangen mot myr er glidende. Krekling blir et stadig vanligere innslag nordover og kan bli mer dominerende enn røsslyngen. Siden den har lavere beiteverdi kan det skape problemer i områder med vinterbeiting. Slåttestarr og torvull er også vanlig. Fra Sunnmøre og nordover minker innslaget av vestlige arter, mens innslaget av nordlige arter og fjellarter øker, som for eksempel dvergbjørk, rypebær og molte. Tørrhei (høy uttøringsfare og lav vannmetning) kan forekomme i sørhellinger og på arealer med skrint jordsmonn. Her øker andelen av urter og gras som tepperot, engkvein og rødsvingel, og melbær er et karakteristisk innslag. Den norske kysten domineres av fattige bergarter, men nordover finnes det innslag av kalkrike bergarter som gir rik hei med innslag av kalkkrevende arter. Også på skjellsand kan det utvikles slik rik hei.

2 Naturbeitemark

Naturbeitemark er en artsrik naturtype med høy andel habitatspesialister. Naturtypen er vidt utbredt, men artsrik, ugjødslet beitemark i god hevd er gått tilbake som følge av endringer i landbruket. Gjengroing etter opphør av bruk eller intensivt drift med gjødsling og pløying, har redusert arealet. Typen er også utsatt for nedbygging. På bakgrunn av dette er naturtypen som helhet vurdert som sårbar (VU) i Norsk rødliste for naturtyper 2011. Naturbeitemark har høy andel rødlistearter i ulike organismegrupper, særlig karplanter, beitemarksopp og insekter. Mange arter har hovedtyngden av sine forekomster innenfor denne naturtypen.

Naturbeitemark er vidt utbredt over hele Norge fra kysten til innlandet og i alle biogeografiske soner fra boreonemoral til lavalpin sone og fra sterkt oseanisk til svakt kontinental seksjon. I dag er typen vanligst i regioner med mye husdyrhold, for eksempel øvre dalstrøk på Østlandet, på Vestlandet, i Trøndelag og på Nordlandskysten.

2.1 Naturfaglig beskrivelse

Naturbeitemark er lysåpen grasmark med langvarig hevd i form av husdyrbeite, både sau, geit, storfe og hest. Utseendemessig karakteriseres typen av lavvokst vegetasjon dominert av urter og gras. Trær og busker forekommer spredt, til forskjell fra slåttemark der disse mangler. Marka er gjerne mer ujevn enn i slåttemark. Steiner, grunnlendte partier og bergknauser er også nokså vanlig. Typisk for beitemark er dominans av beite- og tråkkresistente gras og arter som ikke spises fordi de er giftige, torneete, smaker vondt eller inneholder mye silikat. Naturbeitemark har få nitrofile arter, men spredt kan noe næringskrevende og tråkktolerante arter forekomme. Karakteristisk er også forekomsten av beitemarksopp om høsten. Det er stor variasjon i artssammensetningen og miljøforhold i naturbeitemark. Et fellestrekk er at variasjonen både skyldes økokliner som også er viktige på naturmark, og langvarig hevd.

Naturbeitemark er semi-naturlig natur, oftest oppstått fra skogsmark som gjennom lang tid med ekstensivt beite har utviklet egenskaper som skiller den fra det natursystemet den ble utviklet fra, uten at markstruktur, hydrologi eller andre basale egenskaper har blitt vesentlig endret. Beitetrykk, husdyrslag og tidspunktet for beite er faktorer av betydning. Tidspunkt på året og varighet av beitet er også faktorer som påvirker vegetasjonen. Det er viktig med avpasset antall beitedyr, da overbeite reduserer artsmangfoldet og for lite beite gir gjengroing. Til forskjell fra kulturbeite er naturbeitemark ikke pløyd og tilsådd, og ikke eller i bare liten grad gjødslet.

Kalkinnhold og jordfuktighet er viktige årsaker til variasjonen i artssammensetningen. Karplantemangfoldet er størst i naturbeitemark på kalkrik grunn i lavlandet, der særlig kalktørrenger har et høyt artsmangfold. Det samme gjelder tørrbakker i dalstrøk på Østlandet. Viktige naturbeitemarker for sopp ser ut til å følge et litt annet mønster, da artsrike beiter med høy forekomst av rødlistede sopparter kan forekomme både på kalkrik og kalkfattig grunn, og gjerne i friskere enger. Lang beitehistorie antas å være gunstig. Det er stor regional variasjon fra kyst til innland, fra lavland til fjell og fra sør til nord.

2.2 Artsinnhold

Naturbeitemark er en meget artsrik naturtype karakterisert av mange rødlistede arter av insekter, karplanter og sopp. Av særlig betydning er naturtypen for beitemarksopp og blant disse er 94 arter rødlistet, først og fremst vokssopp, rødsporer, jordtunger og køllesopp. Også for en lang rekke karplanter og insekter er naturtypen viktig. Rundt 85 rødlistede karplanter er knyttet til typen. De mest sjeldne finnes bare på et fåtall steder, mens andre er mer vidt utbredt, men har gått tilbake i lavlandet. Et særpreg i tørr, varm og sandig beitemark er forekomst av møkkbiller, en artsgruppe som har gått sterkt tilbake i seinere tid. En rekke insekter og andre invertebrater er også knyttet til typen,

hvorav flere er rødlistede. Naturbeitemark inngår i forskjellige landskapstyper, fra vidstrakte seterlandskap, småskala kystlandskap, åpne jordbrukslandsskap og småskala kulturlandskap i dalstrøk- og skogstrøk. Ofte forekommer typen som små restarealer og kanter i intensivt drevet jordbrukslandskap. Ved kysten veksler beitemark ofte med andre åpne naturtyper i finskala mosaikkartet mønster. I dalstrøk finner en gjerne artsrik beitemark i kanter mellom fulldyrka mark og hagemark eller skog. Kantsonene har ofte vært uten hevd over lengre tid, men skal kartlegges som beitemarkskant så lenge de fortsatt har preg av semi-naturlig eng. Naturbeitemark har ofte innslag av bergknauser og tresatte partier.

Ulike husdyrslag beiter på ulikt vis. Sau beiter for eksempel mer selektivt enn storfe. Sambeite er derfor som regel positivt. Beite er en nødvendig forutsetning for at naturtypens verdier skal opprettholdes. Beite tilpasset naturgrunnlaget er viktig. For lite beitetrykk medfører gjengroing, mens for sterkt beite medfører slitasje og tråkkskader. De viktigste negative påvirkningsfaktorene i naturbeitemark er gjengroing og intensivt bruk. Tidligere var husdyrhold vanlig over hele landet og typen har gått sterkt tilbake som følge av opphør av beite med påfølgende gjengroing. I sentrale jordbruksstrøk er omlegging til mer intensiv drift med gjødsling, sprøyting og oppdyrking til kornproduksjon og kunsteng typisk. I tillegg er typen utsatt for nedbygging. Tilplanting av gamle beitemarker er også et problem, ved at det reduserer forekomsten av naturtypen. Det samme er spredning og etablering av fremmede arter og andre problemarter, ved at disse fortrenger de typiske beitemarksartene, og over tid bidrar til å ødelegge forekomsten av naturtypen. Tilførsel av nitrogen både fra langtransportert luftforurensing og fra lokale kilder fører særlig i sørlige deler av landet til eutrofiering.

2.3 Råd om skjøtsel og hensyn

Skjøtsel skal opprettholdes, eller igangsettes i lokaliteter som kan restaureres og der det er dokumentert høye naturverdier. Det bør gjøres en vurdering av hvordan lokaliteten opprinnelig har vært skjøttet. For lokaliteter som opplagt og relativt nylig har vært slåttemark, og der det vurderes som mulig å tilbakeføre lokaliteten til slåttemark skal dette anmerkes. I de fleste tilfeller er beiteregimet tilpasset den enkelte lokalitet. Det bør utarbeides planer for skjøtsel i viktige lokaliteter der grunneier/driver involveres. Typiske tiltak vil være å tilpasse dyreantall, husdyrslag og tidspunkt for beite avhengig av vegetasjonen på stedet. Både husdyrslag, antall dyr og beitetidspunkt er viktig å vurdere i beitemark. For eksempel kan det være aktuelt å holde sau unna lokaliteter med sjeldne orkideer som svartkurle, og det kan være aktuelt å avgrense beiteperioden til vår-forsommer eller høst.

Gjødsling må unngås og manuell rydding av unngås og kratt foretas etter behov, og slik at marka holdes åpen. Rydding bør foretas gradvis, da for rask åpning av marka både kan medføre erosjon i bratt terreng og åpne opp for uønskede arter. Tilleggsforing bør unngås, da dette både medfører tråkkskader, oppgjødsling og innførsel av uønskede arter. Saltstein må unngås. Fremmede arter bør fjernes og slitasje og andre negative påvirkninger bør begrenses i sårbare lokaliteter.

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på MDs hjemmesider: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/publikasjoner-fradirnat/annet/skjotselsboka/>

3 Om Aunet beiteområde, naturgrunnlag og dagens drift

3.1 Kort områdebeskrivelse av Aunet beiteområde

Aunet beiteområde ligger på vestsiden av øya Leka, i Leka kommune som er Trøndelags nordligste. Øya Leka har et areal på 56,41 km² og er den største øya i Leka kommune, som kun ligger på øyer. Høyeste punkt på øya er Vattind (418 moh). Et annet kjent landemerke er Lekamøya. Innenfor Aunet beiteområde er Aunkollen høyeste punkt på 90 m.o.h. Store deler av øya Leka består av serpentinit og olivinstein, som gir en gulrød farge og en unik flora (<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>). Leka har et typisk kystklima, med små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, sterkt påvirket av Norskehavet. Ved målestasjonen på Leka, 47 meter over havet, er det en gjennomsnittlig årsnedbør på 1 425 mm, og gjennomsnittstemperaturen ligger på 5,2 °C. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon O3.

Beiteområdet ligger i nær tilknytning til Aunet gård. Det ble kartlagt tre naturtypelokaliteter for kystlynghei som faller innenfor beiteområdet, kun adskilt av veier (Aunet kystlynghei øst, Aunet kystlynghei nord og Aunet kystlynghei vest). Arealet for beiteområdet dekker totalt 722 daa. Til sammen utgjør dette ca. 385 daa. med kystlynghei (fraktrekt nakent berg, myr og vann) (fig. 3 og 4). Beiteområdet har en småkupert og variert topografi med avrunda knauser med nakent berg. Området domineres av åpen fastmark der mesteparten kan karakteriseres som kystlynghei i mosaikk med til dels mye nakent berg. De resterende deler av arealet på lokaliteten dekkes av myr og små ferskvann, lauvskog og kratt. For kystlyngheia består hellingene generelt av tynt jorddekke på berg, mens lågtliggende parti har dypere torvlag. Her er det glidende overganger mot myr.

Aunet beiteområde har vært brukt som beite langt tilbake i tid og fram til i dag. Øystein Leknes og Sigbjørg Ulriksen er dagens brukere, med driftsenter på Leknes. De driver samdrift på melk og har i tillegg eget foretak med sau (Gammelnorsk sau). Dagens bruker begynte med helårsbeite med utegangersau på Aunet i 1998. Størparten av beiteområdene på Aunet beites både sommer og vinter. Totalt er det 90 voksne sauer pluss lam, og 7-8 værere på sommerbeite (pr. 2019). Værene gikk på sommerbeite på Bovarøy i Hortavær i 2018.

Kystlyngheivegetasjonen har i denne delen av Trøndelag en mer nordlig karakter enn det lyngheia sør for Trondheimsfjorden har. Ser man på artssammensetningen så får arter som heigråmose, krekling og rypebær generelt sett en mer fremtredende rolle. I tillegg så er det vanlig med en relativt tørr røsslyngutforming, men med fast innslag av fuktarter (Fremstad 1997). I tillegg kan molte, som blir forbundet med fukthei og myr lengre sør, komme inn i denne tørrheia i nord (Fremstad et al. 1991). Røsslyngen i området gir generelt et inntrykk av å være gammel og forvedet og kan beskrives som sent moden og tidlig degenererende iht. lyngheisyklusen i skjøtselsboka for kulturlandskap (Norderhaug et al. 1999). Det finnes også stedvis en del død røsslyng og krekling etter den tørre og kalde vinteren 2013-14 og etter langvarig forsommertørke i 2018.

I beiteområdet dominerer tørr, fattig kystlynghei på grunt torvdekke i flekkvis mosaikk med til dels mye nakent berg. Naturtypen er D07-Kystlynghei, med utforming D0701 tørr lynghei. Noe forekomster av D0703 fuktig lynghei i slakere områder, i forsenkninger og rundt små tjøner særlig i vest. Vegetasjonen i heia er stedvis preget av vindslitasje i form av lavt feltsjikt og mye nakent berg. Lynghøyden er generelt forholdsvis lav (5-20 cm.) på rabber og områder utsatt for vindslitasje; noe høyere i forsenkninger og lesider. Det er stedvis en del oppslag av trær, busker og kratt, særlig bjørk finnes spredd i kystlyngheia i større og mindre grad i lune partier, forsenkninger og i lange, smale kantsoner langs oppdyrka eng. Lyngheia har stedvis gjengroing særlig med einer, gjerne med små flate individer. Artsmangfoldet preges av fattig lynghei med heigråmose, røsslyng, krekling, tepperot og

torvull som dominerende arter. Andre mengdearter, i noe mindre grad, er blokkebær, einer, molte, ryllik og slåttestarr, blåbær, gulaks, tiriltunge, fuglevikke, tyttebær, skrubbær, rypebær, tettegras og smyle. Myrområder og naturbeitemarker er med på å øke den samlede beitekvaliteten for området. Det er noen områder med sitkagran og buskfuru både sør og nord for beiteområdet, som kan spre frø inn i kystlyngheia og som kan utgjøre en trussel i form av økt gjengroing. Innenfor beiteområdet i øst vokser det buskfuru som også er i spredning.

Figur 1. Topografisk kart som viser beliggenheten til øya Leka i Leka kommune (inntegnet med rødt). Kartgrunnlag: Norge digitalt.

3.2 Driftsbeskrivelse

Dato for utarbeiding av driftsbeskrivelse: 13.06.2019 i samtale med Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes
Beskriv dagens beite (ev. tegn inn på kart): Sauene benytter hele beiteområdet som er avtegnet på kart, men veksler mellom de ulike beitene gjennom beitesesongen. Kystlynghei øst er området de har gått på vinterbeite, men vinteren 2019/-20 gikk sauene inne i fjøset på Aunet under lamminga (fra midten av mars), for å unngå at ramn og kråke hakker på lamma etter fødsel.
Hvor mange dyr beiter på de ulike beiteområdene: 90 voksne søyer pluss lam, og 7-8 værer (pr. 2019). Sauene går samla i en flokk og veksler på å gå på de ulike beitene gjennom beitesesongen.
Beskriv nåværende opplegg for sviing (Hva har du svidd, når ble det svidd, ev. tegn inn på kart): Kjenner ikke til at det er svidd i området noen gang.
Har du gjort andre skjøtselstiltak enn beiting og sviing: Har rydda kratt i beiteområdet.
Vet du hvordan området har vært skjøttet tidligere (beiting, lyngslått, sviing eller annet)? Før ble området beita av sau og storfe. Vet ikke om det har blitt lyngslått eller svidd i området tidligere.
Er det noe med dagens skjøtsel (antall dyr, kvalitet på beiteområdene) du mener bør endres? Synes det har blitt mer passe beitetrykk etter hvert, det har vært litt for hardt beitetrykk i området tidligere år. Tenker å flytte flere av sauene med lam til Hortavær på sommerbeite etter hvert.
Må skjøtselen ta spesielle hensyn i området (sjeldne arter, hekkende rovfugler, andre hekkende fugler, problemarter, kulturminner, vern etc.)? Det er hekkende havørn, og en del ramn og kråker i området. Det er kulturminner i området som det må tas hensyn til.
Beskriv rutiner for tilsyn og sanking: Regelmessig tilsyn, annenhver dag, i tillegg til at dyra går nær gården på Aunet. Samler de før de skal over på nytt beite. Medisinering for innvendige parasitter i mai/juni (ormekur). Klipper og sjekker tenner ved st. Hans.
Beskriv tilgang til ly på beite: Naturlig ly på beitet i form av skogholt og knauser. Har tilgang til fjøset på gården på Aunet om vinteren.
Beskriv rutiner for eventuell nødfôring og plassering av fôrplass: Sauene ble sist vinter (2019) fôret med rundball i og ved fjøset.
Beskriv vanntilgang til dyra på beite: Naturlig vanntilgang på beitet, bekker og tjønner. Gir i tillegg vann på utsiden og inne i fjøset.
Relevante tillatelser fra Mattilsynet (for eksempel <u>dispensasjon til «utegang uten tjenlig oppholdsrom»</u>): Ja, har relevante tillatelser.
Driften gjennom året – legg til aktiviteter: Drifta stemmer godt med årshjulet.

<p><i>Desember:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Værslipp • Parring 		<p><i>April-mai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lamming <p><i>Vår/sommer:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Merking • Klipping/napping • Holdvurdering og ev. veiing • Vurdering dyretetthet • Vurdering av parasittbehandling
<p><i>Høst:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Holdvurdering med ev. veiing • Vurdering dyretetthet • Sortering, utrangering, slakting • Vurdering av parasittbehandling 		
<p>Har dere ønsker eller mål for de neste 3-5 år som det skal tas hensyn til?</p> <p>Har planer om å fornye og vedlikeholde gjerdene til de ulike beiter.</p> <p>Har planer om å ta flere dyr til Hortavær på sommerbeite.</p> <p>Har planer om å opprette fóringsplass der kor sauene skal slippes fra det ene beite til det andre for å lettere kunne samle flokken.</p>		
<p>Andre kommentarer</p>		

4 Skjøtsel av kystlynghei innenfor Aunet beiteområde – beskrivelse av planlagte tiltak

4.1 Generelt om skjøtsel av kystlynghei

Kystlyngheiene er skapt ved rydding av skog, lyngsviing, beiting og lyngslått. De har utviklet seg gjennom gjensidig påvirkning mellom lynghei og beiting, først og fremst med gammelnorsk sau, men også med geit og sommerbeiting med storfe. Helårsbeite med gammelnorsk sau ansees som den viktigste driftsmåten for å ta vare på kystlynghei. Ved innsiktsfull drift kan en også skjøtte kystlynghei ved beiting med spælsau, norsk kvit sau eller andre saueraser fra tidlig vår til sein høst, og tidvis vinterbeiting kombinert med tilleggsfôring når forholdene tilsier det. Storfe som kviger, sinkyr (kyr i tørrperioden), ammekyr med kalv samt kastrater kan beite i kystlynghei om sommeren når det inngår strandeng eller andre arealer med gras- og halvgras i tilstrekkelig omfang i beiteområdet som helhet.

4.2 Beiting og dyrehold i kystlynghei

Beiting er viktig for ivaretagelsen av kystlyngheiene, og i snøfattige og vintermilde kyststrøk med kystlynghei finner man former for utegangerdrift. Hold av dyr, uansett driftsform, krever at man følger tilhørende regelverk, se www.lovdatab.no. Utegangerdrift er omtalt spesifikt flere steder i regelverket, med både egne tilpasninger og med dispensasjoner fra hovedregelverket mot at enkelte vilkår holdes. Av viktige regelverk å sette seg inn i, kan man trekke frem: «Lov om dyrevelferd» (Dyrevernlova), «Forskrift om velferd for småfe», «Forskrift om velferd for produksjonsdyr», «Forskrift om merking, registrering og rapportering av småfe» og «Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer». Dispensasjon om «utegang uten tjenlig oppholdsrom» krever tillatelse fra Mattilsynet.

For å kunne tilpasse dyretallet til beitegrunnlaget, må beitegrunnlaget vurderes. Beitegrunnlaget påvirkes av variasjoner i både naturforhold og hevd, og må derfor vurderes for hvert enkelt beite. Ofte inngår det flere naturtyper i det samlede kystlandskapet som beites, noe som også bør tas inn i den totale vurderingen av dyretallet. Dette kan være strandenger som er gode vår- og sommerbeiter, eller myr som kan ha viktige halvgress og starr utover høst og vinter. Kystlynghei i god hevd utgjør gode beiter, og inneholder helst vekslinger av røsslyng i både pionerfase, byggefase og moden fase. Dette gjør at beitedyrene kan veksle mellom røsslyngplanter av ulik alder og høyde. Beitekvaliteten til røsslyngen varierer med alder, og særlig gammel, forvêdet og skadet røsslyng forringer beitene mye. En del kystlyngheier finnes i vekslinger med mye bart berg, mens andre lyngheier danner tette tepper hvor røsslyngen har et høyt dekke. Både dekning og kvalitet på røsslyng tas med i beregningen av dyretall per arealenhet.

I «Forskriften om velferd for småfe», omtales utegangerdrift spesielt, og i § 18 «Unntak fra kravet om tjenlig oppholdsrom – utedrift», kan oppsummeres i følgende viktige punkt:

- 1) *Dyretallet skal tilpasses beitegrunnet.*
- 2) *Eier eller annen med ansvar for dyrene skal ha mulighet til raskt å skaffe tilstrekkelig og egnet fôr i tilfelle situasjoner der beitet ikke gir tilstrekkelig næring.*
- 3) *Det skal etableres fôringsplass som gjør det mulig å fôre dyrene på en god måte.*
- 4) *Terrang og vegetasjon skal gi tilstrekkelig ly, og dyrene skal ha beskyttende ullfell i kalde årstider.*
- 5) *Det skal etableres innhengning som gjør det mulig å samle dyrene.*
- 6) *Dyrene skal samles når det er nødvendig av dyrevernmessige hensyn, og minimum vår og høst for kontroll, merking, napping og klipping av ull, nødvendig parasittbehandling, o.l.*
- 7) *Paring skal skje slik at lamming og kjeing kan forekomme når beite- og klimaforhold er gunstige.*
- 8) *Tilsynet skal intensiveres før og under lamming.*

Gode vinterbeiter er nødvendig for et godt dyrehold. Nøkkelarten røsslyng inngår i beitegrunnet gjennom hele året, men er viktigst utover høsten og vinteren, da omfanget av andre beiteplanter reduseres. Selv om røsslyng er den viktigste vinterbeiteplanta, er tilgang på starr og gras som dyra finner innimellom lyngen betydningsfull for det samlede næringsopptaket om vinteren. Småfe på utmarksbeite skal etter regelverket ha tilsyn minst en gang per uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er. Det er en forutsetning at beitelokalitetene gir muligheter for å komme til med nødfôr, også i perioder med dårlig vær. Beiteene må ha tilstrekkelig ferskvannstilgang gjennom hele året. Det må planlegges løsninger for mulig vannmangel, både sommer som vinter.

Gammelnorsk sau og andre husdyrslag

Gammelnorsk sau (ofte kalt villsau) er mye brukt i utegangerdrift i kystlynghei, ettersom det er en hardfør, lett sau som er tilpasset helårsbeiting hvor det er vilkår for det. Under de riktige kombinasjoner av milde vintre, tilstrekkelig med areal og velskjøttede kystlyngheier, greier gimrer og voksne sauer av gammelnorsk sau seg vanligvis tilfredsstillende gjennom vinteren. Paring skal skje slik at lamming om våren ikke starter før beitegraset er kommet i vekst slik at sauene finner næringsrikt fôr til produksjon av melk. Kommer det tungt snøfall som blir liggende, og som gjør det vanskelig for sauene å få tak i tilstrekkelig fôr, må en straks sette inn tiltak med tilleggsfôring og om nødvendig hente dyrene i hus og/eller innhengning med ly for nødvendig oppfølging. Innholdet av protein i beiteplantene gjennom vinteren er gjerne noe knapt. Gammelnorsk sau kan i noen grad tære litt på kroppsreserver gjennom vinteren. Dyrene må da ha fått bygd opp kroppsreserver gjennom sommer, høst og førjulsvinter.

Gammelnorsk sau er godt tilpassa beiting i kystlynghei.

Dersom lammene fra sau i kystlynghei ikke har nådd tilfredsstillende slaktevekt, kjøttsetting og fettinnhold ved tidspunktet for høstslakting må man gjøre tilpasninger. Disse lammene som ikke er slaktemodne må da overvintres på en måte som sikrer tilstrekkelig fôrtilgang og god dyrevelferd. Små

sauelam må ikke gå sammen med vær slik at de kan bli paret, da drektighet krever svært mye og setter individet tilbake i utvikling, og kan være i strid med kravet om godt dyrehold. Produksjonsmessig er det heller ikke noen god løsning at utegangersau lammer årsgamle, da en lett kan komme inn i en vond sirkel med seinere lamming og dermed små lam om høsten.

Vanlig norsk kvit sau og andre norske langhalete raser med regional utvikling og tilpassing (steigar, cheviot, ryggja), spælsau og eventuelt andre saueraser kan også beite i kystlynghei lenge utover høsten der det er vilkår for det, og i deler av vinteren når det blir kombinert med inneføring som sikrer dyra tilstrekkelig med energi og protein. Driftsmåten som kombinerer utegangerdrift og inneføring er lite brukt i dag sammenlignet med tidligere, men er fortsatt i bruk m.a. i området ved Lindesnes i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og enkelte steder videre nordover langs kysten. Beiting med de langhala sauerasene eller spælsau i kystlynghei gjennom sommeren vil ofte gi mindre tilvekst på lamma enn annet utmarks- eller fjellbeite. Mengdeinnslaget av gras og urter er viktig, det gjelder å få en god start på tilveksten hos lamma fra våren av, og at tilveksten ikke stagnerer og blir for lav når en kommer utover sommeren og seinsommeren. Ved større innslag av strandeng i tilknytning til kystlynghei, kan beitet være tilfredsstillende som sommerbeite både til tynge saueraser og stedvis til storfe (sinkyr, kviger, kastrater, ammekyr). Naturtypen strandeng er det generelt mer av på deler av Trøndelagskysten og særlig i Nordland (Helgelandskysten) enn hva som er tilfelle på Vestlandet.

4.3 Lyngsviing

Lyngsviing er avgjørende både for opprettholdelse av ønsket artsinnhold i lyngheiene og det biologiske mangfoldet, og for sikring av godt og tilstrekkelig beitegrunnlag. Det er derfor viktig å planlegge lyngsviingen for flere år framover slik at man til enhver tid har den mosaikk av grasarealer og lyngarealer av forskjellig alder som er ønskelig. Ved planleggingen av avsviingen må man også ta hensyn til spesielle verdier knyttet til området, slik som fugl, kulturminner, landskapsestetikk og eventuelle erosjonsproblemer. Det er viktig å orientere seg om hvilke verdier som finnes i området gjennom f. eks forvaltningsorgan som kommunen, fylkeskommunen, Fylkesmannen eller Miljødirektoratet/Statens Naturoppsyn, og tilpasse den planlagte skjøtselen til disse verdiene.

Lyngsviing er ei vanleg skjøtselsform i kystlynghei.

Når det gjelder lyngsviing, er de generelle rådene at avsviingsflatene ikke skal være for store. Med store avsviingsområder minker det biologiske mangfoldet og sauen får vanskeligere for å finne godt fôr i tilstrekkelige mengder til enhver tid. For lammenes tilvekst er det spesielt viktig at det finnes lett tilgjengelige grasarealer fra våren og utover sommeren. Lyngsviingsarbeidet blir imidlertid mer arbeidskrevende når avsviingsarealene er små så det gjelder å finne en passe balanse.

I denne sammenheng er det viktig å kunne vurdere og bestemme hvor lang tid det skal gå mellom hver gang man svir av samme område dvs. hvilken rotasjonsperiode lyngheivegetasjonen skal ha. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Fôrproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel ("moden") dvs. vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy, brenner man på nytt. Hvor lang tid det tar varierer med klima, lokale vokseforhold og beitetrykk, men man regner med 8-20 år. Siden utviklingen av røsslyngen kan variere så mye er det viktig at man lager individuelle skjøtselsplaner som tar hensyn både til røsslyngens evne til å regenerere, røsslyngens tilveksthastighet og en vurdering av

problemarter som kan komme inn etter sviing. Eksempler på problemarter er einstape, sitkagran, rynkerose og tistler.

Selve avsviingsarbeidet må også planlegges nøye med hensyn til hvor ilden skal starte og avsluttes. Myr- og vannkanter kan være naturlige avslutningslinjer, men det hender at man må lage branngater (5-6 m) for å sikre en god avslutning. Man må sørge for å ha brannsløkkingsutstyr tilgjengelig og man må varsle brannvesenet på forhånd. Naboer bør også varsles. Det er viktig å være mange nok for å sikre at man kan styre brannen. Brenning må bare gjennomføres under gunstige værforhold og med tele eller fuktig jord, dvs. i perioden fra sein høst til tidlig vår. Hvis man ikke selv har erfaring med lyngsviing, bør man få hjelp fra noen med erfaring, i hvert fall første gangen.

4.4 Restaurering av kystlynghei

I gammel lynghei dvs. lynghei som ikke har vært brent på lenge, kan det være et kraftig oppslag av busker og trær. Hvis lyngheia skal tas i bruk igjen bør dette ryddes før man brenner på nytt. Noe bjørk, rogn og ulike vierarter bør imidlertid settes igjen fordi det kan være viktig ”tilskuddsfôr” for sauene. I gammel lynghei er det mer mose og lav i bunnsjiktet enn i lynghei som har vært i kontinuerlig drift. Det kan forårsake seinere regenerering av vegetasjonen etter sviing. I tillegg kan gammel lyng ha vanskeligere for å sette rotskudd, noe som også forsinker regenereringen. Selv om regenereringen i gammel røsslyng går seint etter første sviing, kan det gå raskere ved ny sviing. Det beste resultatet oppnås imidlertid i områder som ikke er for gjengrodde.

4.5 Mål for skjøtsel for Aunet beiteområde

SKJØTSELSPLAN			
Dato utarbeiding av skjøtselsplan: 31.03.2020			
Dato befaring: 13.06.2019.			
Dato samtale med grunneier/bruker: 13.06.2019.			
Utformet av: Synnøve Nordal Grenne			Firma: NIBIO
UTM sone: ETRS_1989_UTM_Zone_33N	Nord: 7222125N	Øst: 339293Ø	Gnr./Bnr.: 12/1 + del av 12/2
Areal (nåværende): Aunet beiteområde øst totalt: 299 daa. Areal med kystlynghei ca. 140 daa. (fratrekt 40 % nakent berg, skog, myr og tjøenner) Aunet beiteområde nord totalt: 137 daa. Areal med kystlynghei ca. 80 daa. (fratrekt 20 % nakent berg, skog, myr og tjøenner) Aunet beiteområde vest totalt 286 daa. Areal med kystlynghei ca. 173 daa. (fratrekt 20 % nakent berg, skog, myr og tjøenner) Totalt 393 daa kystlynghei i beiteområdet			Areal (etter evt. restaurering):
Del av verneområde: Nei			Hvilket vern:

Finnes det særskilte skjøtselshensyn i området, hvilke:

Det finnes kulturminner i området. Hensyn til fredete kulturminner er beskrevet s. 17.

MÅL

Hovedmål for lokaliteten:

- Bevare kystlyngheien i god hevd gjennom fortsatt beiting med gammelnorsk sau.
- Holde landskapet åpent.
- Utnytte forressursser og øke beitekvaliteten og verdien på lyngheia.
- Vise hensyn til fredete kulturminner i beiteområdet.

Arkeologiske kulturminner

Veiledningen som er utarbeidet for skjøtsel av arkeologiske kulturminner gir retningslinjer for hvordan man kan gå fram for å ivareta disse verdiene i kulturlandskapet (Sør-Trøndelag Fylkeskommune 2006). Det at alle kulturminner fra før 1537 er fredet etter Kulturminneloven, innebærer at selve kulturminnet og en sikringssone på 5 meter omkring dette er beskytta mot alle former for inngrep og negativ innvirkning fra omgivelsene (Sør-Trøndelag Fylkeskommune 2006). Det er heller ikke lov å gjøre skjæmmende tiltak i nærheten av kulturminnet.

Generelle formål, skjøtsel av kulturminner:

Skjøtsel av et kulturlandskap som inneholder automatisk fredete kulturminner skal sørge for at kulturminnene tas vare på slik at:

- Kulturminnene blir synlige, det vil si at man kan se de klart og tydelig i landskapet
- De er lite overvokste i overflaten, slik at særegenheter ved konstruksjonene trer fram
- Kulturminnene så langt som det er råd, viser hvordan de har sett ut i opprinnelig tilstand
- Kulturminnene ikke anvendes som oppbevaringsplass for ting fra gården

Skjøtselstiltak i områder med gravrøyser:

Gravrøysene er ofte omvendt skålforma, men ei eller flere forsenkinger i overflaten. Forsenkingene kan skyldes forsøk på gravplyndring eller at røysa har blitt brukt som massetak (Fylkeskommunen 2006). Røysene kan også være mer eller mindre overvokste med torv, som har vokst seg innpå fra kantene. Formen kan være vanskelig å kjenne igjen, fordi røysa har blitt fullstendig overvokst av urter og trær. Det kan også være lagt rydningsstein og gårdsavfall oppå røysene over lenger tid. Det tidligere mer utbredte småfeholdet (geit og sau) bidro i sterk grad til å vedlikeholde kulturminnene, ved at vegetasjonen på og omkring dem ble holdt nede. Med redusert husdyrhold og beitebruk på den trønderske landsbygda, har gjengroingen blitt ei stor utfordring i arbeidet med å ivareta disse verdiene.

Skjøtselen i områder med automatisk freda kulturminner må derfor generelt innebære å:

- Fjerne undervegetasjonen (lyng, urter, krypene trær) slik at kulturminnene igjen blir synlige
- Fjerne busker og trær slik at kulturminnene blir en del av kulturlandskapet
- Vedlikeholde området ved årlig skjøtsel, slik at vegetasjonen holdes nede og området holdes i hevd

I veiledningen påpekes det at man må vurdere det biologiske mangfoldet nærmere før man gjennomfører tiltak ved kulturminnene. Sjeldne planter, gamle eller spesielle trær og busker bør ivaretas, og kan representere verdifulle biotoper for fugler og andre dyr. I enkelte tilfeller kan det derfor være aktuelt at trær får stå, selv om de er plassert på toppen av kulturminnet.

I Fylkeskommunens veiledning (2006) presiseres det også at skader som er påført kulturminnet er en del av kulturminnet, og at skader fra gammel tid viser hvordan kulturminnet har blitt overlevert til senere tid.

Tiltak man ikke skal gjøre:

- Kjemiske midler skal ikke brukes for å fjerne vegetasjonen, fordi de kjemiske midlene da vil sive ned i bakken

- Torv som er grodd innpå kulturminnet, skal ikke fjernes. Gress og lyngtuer kan fjernes, men torvunderlaget bør sitte igjen
- Det skal ikke graves i jordsmonnet på eller inntil et arkeologisk kulturminne, og ikke legges noe til i overflaten
- Rota skal ikke fjernes ved nedsaging av trær. Ringbarking kan forhindre nye rotskudd
- Ikke bruke tunge maskiner på eller omkring kulturminnet. Bruk av maskiner bør eventuelt foregå på godt frossen mark

Aktuelle skjøtselstiltak kan være:

Fjerne raskt og anna som er lagt oppå røysa. Rydningsstein skal ikke fjernes, fordi den er vanskelig å skille fra den opprinnelige steinen i røysa

Fjerne urter, busker og trær ned til steinlaget i røysas overflate. Trær oppå røysa sages ned. Sikringssonen på 5 meter omkring røysa måles inn. Denne sonen skal behandles på samme måte som selve røysa slik at overgangen mellom gravrøysa og omgivelsene tydelig trer fram

Beite som skjøtelsesmetode:

Generelt sett er beiting med sau eller geit svært verdifullt for å ivareta arkeologiske kulturminner. Storfe er imidlertid ofte for tunge og kan påføre slike områder slitasje, eller de kan grave ved kulturminnene og påføre dem direkte skader. Sauen er svært selektiv i sin måte å beite på fordi de har delt overleppe. Har den mulighet vil den velge ut de plantene som smaker best, slik som lavvokste gras og urter (Pehrson et al 2001). Selv om den unngår høye og frodige gras og urter, kan bladene av disse beites av. Frøstengler fra gras kan forlates urørt. Beitemarka kan dermed få et uryddig preg selv om den er godt nedbeita. Fuktige partier unngås ofte av sauene. De beiter derimot gjerne på lauv, ris, busker og trær så langt opp som de kan nå. Man skal også være forberedt på at sauene kan gnage på bark utover høsten, og da gjerne av ask, rogn og vierarter. Hvis man ønsker å bevare slike lauvtrær i området, bør man derfor sette opp netting.

Konkrete delmål:

- Øke andelen røsslyng i kystlyngheia.
- Forhindre gjengroing med lauv- og bartrær.
- Fremmede arter som representerer høy risiko for stedegent biologisk mangfold skal være fraværende.
- Unngå inngrep i form av dreneringer eller utfyllinger.

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

- Lyngsviing skal forbedre tilstanden og øke mengden røsslyng.
- Anbefalt lyngsviing innenfor områder med kraftig utbredelse av gammel, forvedet lyng bør prioriteres innenfor beiteområdet.

Tilstandsmål arter:

- Skjøtsel av røsslyngen slik at det skapes en bestand med planter i ulike utviklingsstadier.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

- Det er sterkt anbefalt at evt. problemarter og fremmedarter som buskfuru og sitkagran fjernes fra lokaliteten.

4.6 Planlagte skjøtselstiltak for kystlynghei for Aunet

4.6.1 Beiterelaterte tiltak

Beskrivelse av planlagte skjøtselstiltak, beiting:

Området blir beitet med gammelnorsk sau i sommerhalvåret, som ansees som den viktigste driftsmåten for å ta vare på kystlynghei. Generelt er helårsbeite å foretrekke som skjøtelsesmetode i kystlynghei, men når praktiske forhold ikke tillater det er sommerbeite ønskelig, gjerne med beitestart tidlig på våren og så langt ut på høsten som mulig. Helårsbeite medfører mer krevende forhold i vinterhalvåret og driften skal være tuftet på et opplegg som sikrer at god dyrevelferd ivaretas. Det forutsetter et driftsopplegg og tilsyn som tar høyde for situasjoner med behov for tilleggsfôring, tilgang på drikkevann og ly/skjul når forholdene krever det. Ved langvarig mangel på nedbør kreves det ekstra tilsyn i forhold til vanntilgangen for dyra. Der tilgangen på ly er begrenset bør det settes opp leskjul for dyrene ved opprettelse av helårsbeite. Det skal også gjennomføres regelmessig tilsyn av dyrene gjennom vinterhalvåret. Dispensasjon om «utegang uten tjenlig oppholdsrom» krever tillatelse fra Mattilsynet.

Netto beiteareal hvor bart fjell o.a. er trukket fra er for hele skjøtelsesområdet ca. 393 daa med kystlynghei. I en startfase kan det her anbefales 10 daa sommerbeite pr. søye, dvs. ca. 39 voksne dyr + lam i hele skjøtelsesområdet. Naturbeitemark er med på å heve den ernæringsmessige kvaliteten på beitearealet. Sommerbeite har større produktivitet og gunstige tilleggsareal som naturbeitemark, slik at arealet tåler noe høyere antall dyr. Her må en følge med på både tilstanden til dyrene og vegetasjonen gjennom beitesesongen, samt slaktevekt etter endt sesong.

Ved helårsbeite må antall dyr reduseres. Erfaringstall fra Miljødirektoratet tilsier at et passende beitetrykk med Gammelnorsk sau ligger rundt 15 daa lynghei i god hevd pr. vinterbeitende sau (Ref.: Kystlyngheiene i Norge – kunnskapsstatus og beskrivelse av 23 referanseområder 2013). Anbefalingen tilsier da at man kan starte med ca. 26 vinterbeitende sau i hele skjøtelsesområdet. Dette tallet gjelder uten tilleggsfôring gjennom vinteren. Ved tilleggsfôring kan dyretallet justeres opp, men vurdering av beitetrykket må vurderes jevnlig. Ved lyngsviing som tiltak vil røsslyngtilstanden forbedres, og da kan beitetrykket vurderes på nytt. Forøvrig henvises det til del 3 i skjøtelsesplanen.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak beiting og tilrettelegging for beiting: Vedlikehold av eksisterende gjerder	Etter behov	Ca. 7000 meter gjerde	
Utstørsbehov knyttet til beiting og tilrettelegging for beiting: Gjerdepåler, netting, ekstra personell, teknisk utstyr.			

4.6.2 Planer for sviing

Beskrivelse av planlagte skjøtselstiltak med sviing:

Røsslyngheia er helt avhengig av skjøtsel for å opprettholde sin verdi. Røsslyngplanten taper beiteverdi når den blir gammel og forvedet og det anbefales derfor at den fornyes regelmessig gjennom sviing. I tillegg finnes det en klar dominans av krekling. Krekling beites ikke, og vil kunne forsvinne ved sviing. Formålet med lyngbrenning er å skape en mosaikk av kystlyngheivegetasjon med ulike alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter (f.eks. insekter og fugler). For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på mosaikk av vegetasjonsflater med ulike alder er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til større spiring av gras og urter (gir godt sommerbeite), i tillegg til spirer og unge skudd med røsslyng (gir godt vinterbeite) som er en bedre fôrressurs enn gammel forvedet røsslyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulike alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og

vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite.

Etablering av ny vegetasjon i brannflater vil variere mellom lokaliteter og ut ifra hvor vellykket lyngsviinga har vært. Anbefalt tid mellom hver brenning er her generell (10-25 år) og ikke områdespesifikk. Areal med kystlynghei som ble registrert for hele skjøtselområdet er på ca. 393 daa. Dvs. for å fullføre en lyngheisyklus med sviing over 20 år bør det brennes ca. 20 daa per år. Det er viktig at det registreres vegetasjonsutvikling etter sviing for å kunne anslå regenereringshastighet og evt. korrigere tidsperioden mellom sviing. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Førproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel og forvedet (vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy), brenner man på nytt. Om det i løpet av vinterhalvåret ikke lar seg gjøre å brenne pga. vær- og vindforhold kan dette gjennomføres et senere år. Man kan brenne f.eks. hvert andre eller tredje år, og slå sammen brannflater om nødvendig. Det bør likevel ikke være færre enn 8-10 lyngsviinger i en brannsyklus, slik at man får mosaikk av vegetasjonsflater med ulik alder. Etter sviing vil sviflatene ofte bli ekstra populære beiteområder, og beitetrykket på sviflatene bli så hardt at det hindrer regenerering av ny røsslyng. Det er derfor viktig å følge med på beitetrykket og eventuelt sette inn tiltak som å redusere antall beitedyr, øke mengde tilskuddsfôr vinter og vår. Før planlagt brann; se Vedlegg 2: Retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO.

Lyngsviing innenfor områder med kraftig utbredelse av gammel forvedet lyng og einerbusker bør prioriteres innenfor beiteområdet. Selv om lyngheia av ulike årsaker ikke blir brukt i vinterhalvåret vil sviing av gammel lynghei uansett øke beitekvaliteten på sommerbeitet, da gammel lyng og einerbusker fjernes og gir rom for økt spiring med gras og urter i de lysåpne brannflatene. En må være oppmerksom på om sitkagran spirer i brannflatene etter brenning, i tilfelle må disse fjernes. Skulle det forekomme høy spiring med sitkagran i brannflater kan det tyde på at arten har en betydelig frøbank i jorda, og videre brenning må utsettes til evt. alle sitkaplantasjer i nærheten er hugget ut. Slike plantasjer fungerer som frøkilder for spredning av sitkagran, og kan føre til at arten etablerer seg i kystlyngheia. Sitkagran danner bare kortvarig frøbank i henhold til det som foreligger av litteratur, men den har stor frøspredningsevne og sviflatene vil kunne fungere som gode såbed.

Oppstart med lyngsviing innenfor beiteområdet på Aunet: Prioritert brannområde i en oppstartsfasen kan generelt prioriteres på areal med kraftig utbredelse med gammel forvedet lyng og pors-/einerbusker.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak sviing: Evt. innleid personell	Årlig eller annethvert år	Ca. 20 daa 1000 kr/daa	
Utstyrskrav knyttet til sviing: Innleid personell, evt. gjennomføre kurs i lyngsviing. Utstyr for å tenne og slukke etter lyngsviing; gassbrenner og brannvifter			

4.6.3 Planlagte restaureringstiltak

Rydding og tynning av lauvskog.

Det er noe oppslag av trær og busker i lynchheia. Lauvskog finnes hovedsaklig i områder i lune partier, i forsenkninger og kantsoner langs oppdyrka eng. Det er generelt anbefalt at etablert skog reduseres. Målet bør være å tynne dagens bestand. Det er ikke et mål å fjerne all lauvskog, da disse gir ly og mat til dyrene. Hugge ut trær/busker > 1 m før brenning.

Fjerning av buskfuru og sitkagran.

Buskfuru og sitkagran anbefales å bli fjernet da disse er fremmede arter som truer med å spre seg og kan da påvirke naturverdiene og beitegrunnlaget i lokaliteten. Spredning av disse kan bekjempes med ryddesag, evt. gjennom lynchbrenning. Store trær må felles med motorsag. Det bør være et mål å på sikt fjerne disse helt. Hugge ut nærliggende plantasjer med sitkagran/busk- og bergfuru. Prioritet på plantasjer med beliggenhet i kystlynchheia øst nord for gårdstunet. Plantasje av buskfuru og spredning fra denne i beiteområdet spesielt i øst.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Spesifikke restaureringstiltak: <ul style="list-style-type: none">Rydding av gjengroingsskog først og fremst i kantsoner til lynchheia. (Beiteområde øst: 22 daa., beiteområde vest: 29 daa., beiteområde nord: 16 daa.)Hogge ut plantasjer med buskfuru i beiteområde øst og beiteområde vest (ca. 3 daa).Rydde bort spredning av buskfuru i beiteområde øst (18 daa.)	Fra 2020. Ved kapasitet	1000 kr/daa Samlet: 67 daa. 3 daa. 18 daa.	
Utstyrsbehov knyttet til rydding/slått/fjerning av problemarter: Ryddesag/motorsag for fjerning av busker og trær, verneutstyr.			

4.7 Oppfølging av skjøtelsesplanen

OPPFØLGING
Skjøtelsesplanen skal evalueres innen 5 år: Bør evalueres innen 2025 med rekartlegging
Behov for registrering av spesifikke naturtyper og/eller artsgrupper: Tilstand for røsslyng
Nylig gjennomførte eller påbegynte tiltak som er finansiert:
ANSVAR
Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtelsesplanen: Beitebruker Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes har ansvar for tiltak i Aunet beiteområde . Fylkesmannen i Trøndelag har ansvaret for oppfølging og veiledning i tråd med handlingsplan for kystlynchhei.

5 Skjøtselsplan for naturbeitemark på Aunet

GRUNNEIER: Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes	ANSVAR SKJØTSEL: Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes	LOKALITETSVERDI I NATURBASE¹: Naturbeitemark nord: B Naturbeitemark sør: C	
DATO UTARBEIDING AV SKJØTSELSPLAN: 31.03.2020		DATO BEFARING): 13.06.2019	
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Samtaler og befaring, telefonsamtaler			
SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : Synnøve Nordal Grenne i samarbeid med beitebrukerne.			FIRMA: NIBIO
UTM SONE LOKALITET(ER): 33 W	NORD: 7222117N	ØST: 339298Ø	GNR./BNR.: 12/1
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: Naturbeitemark nord: 21 daa		DEL AV VERNEOMRÅDE: nei	DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: nei
AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING): Naturbeitemark sør: 5,5 daa		HVILKET VERN:	

5.1 Innledning

NIBIO ved Synnøve Nordal Grenne, fikk i oppdrag fra Leka kommune å utarbeide skjøtselsplanen for naturbeitemark på Aunet. Aunet ligger på vestsiden av øya Leka, i Leka kommune som er Trøndelags nordligste. Øya Leka har et areal på 56,41 km² og er den største øya i Leka kommune, som kun ligger på øyer. Høyeste punkt på øya er Vattind (418 moh). Et annet kjent landemerke er Lekamøya. Innenfor Aunet beiteområde er Aunkollen høyeste punkt på 90 m.o.h. Store deler av øya Leka består av serpentinit og olivinstein, som gir en gulrød farge og en unik flora (<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>). Leka har et typisk kystklima, med små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, sterkt påvirket av Norskehavet. Ved målestasjonen på Leka, 47 meter over havet, er det en gjennomsnittlig årsnedbør på 1 425 mm, og gjennomsnittstemperaturen ligger på 5,2 °C. Området hører til i mellom-boreal vegetasjonssone og i oseanisk vegetasjonssesjon (Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. – Statens kartverk, Hønefoss).

Øystein Leknes og Sigbjørg Ulriksen er aktive brukere på Aunet, med driftsenter på Leknes. De har samdrift på melk og driver eget foretak med sau (Gammelnorsk sau). Det ble holdt møte og tatt

¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), og faktaark for slåttemark, utformet av Ellen Svalheim (Svalheim 2014).

befaring av lokalitetene sammen med brukerne den 13.06 2019. Ved befaring ble vegetasjonstyper og naturtyper kartlagt, arter ble registrert og skjøtselstiltak i henhold til tilskuddskriteriene for naturbeitemark ble vurdert. Eksisterende grenser for naturtypen ble justert der det ble ansett som nødvendig. Aunet naturbeitemark nord ble første gang kartlagt i 2002 og er registrert i Naturbase med ID BN00007257 (<https://kart.naturbase.no/>). Naturbeitemarka i sør er ikke registrert i Naturbase tidligere. Dette er ei gjengrodd beitemark som det foreslås blir gjenåpnet og restaurert.

5.2 Hensyn og prioriteringer

Sauene får tilleggsfôr hovedsakelig gjennom vinterhalvåret, fra sein høst til tidlig vår. Tilleggsfôring med rundball skjer i nærheten av fjøset på Aunet, dvs. like sør for avgrensingen av naturbeitemarka. Det bør passes på at fôringsplassene holdes i utkanten av beitemarka for å unngå uønsket næringsavrenning, oppgjødsling og evt. spredning av problemarter i beitemarka. Det er noen gamle søppelfyllinger i sør-østlige del av naturbeitemarka. Bruker er i gang med å få disse fjernet. Det er lagt på talle fra innefôringen på fyllingene i sørlige del av naturbeitemarka.

5.3 Tradisjonell og nåværende drift

På Aunet har det fra langt tilbake i tid vært drevet tradisjonell gårdsdrift med ku og sau, hest og høner. Naturbeitemarkene har i lang tid vært brukt som beitemark. Fram til ca år 2002 ble området beitet av storfe i tillegg til sau. Dagens brukere begynte med Gammelnorsk sau i 1998. Totalt er det 90 voksne sauer pluss lam, og 7-8 værer (pr. 2019). Værene gikk på sommerbeite på Bovarøy i Hortavær i 2018. Naturbeitemarka blir brukt til beitemark fra høsten til tidlig vår før sauene blir sluppet på beite i lyngheia. På Aunet gård ligger fjøset der sauene kan gå inn og ut om vinteren. Vinteren 2019/-20 fikk de være inne i fjøset under lamminga for å unngå plager med ramn og kråke som kan hakke på nyfødte lam. Sør-øst i naturbeitemarka står fórhekken der det blir tilleggsfôret med rundball gjennom vinterhalvåret. Beitemarka blir kun gjødslet med naturgjødsel som sauene legger fra seg, ingen kunstgjødsel er brukt på området. Deler av arealet nærmest fjøset i sør har noe intensivt preg. På kartleggingstidspunktet var beitemarka godt nedbeita. Den nordlige delen av beitemarka hadde tresjikt av bjørk. Einerbusker var døde etter den harde vinteren 2013/14.

Naturbeitemarka sør har tidligere vært brukt til beite, men har ikke vært i bruk de siste årene. Dette var synlig ved preg av gjengroing med busker og trær, spesielt i sør-vestlige del av området. Området var ikke beitet ved befaringsstidspunktet i 2019.

5.4 Artsmangfold

Naturbeitemarka nord har en småkupert topografi med knauser med skrint berg, i forsenkninger er jordsmonnet dypere og mer fuktig. Dette gir innslag av både tørr/frisk og frisk/fuktig mark, som igjen medvirker til forholdsvis høy artsdiversitet. Noen områder har et mer intensivt preg. Det er lite busker og trær, bortsett fra nord på lokaliteten og i kantsoner mot nord-øst hvor det noe lauvskog. Feltsjiktet er kortvokst, åpent og artsrikt med overvekt av urter, mens det i forsenkninger og på friskere mark er mer produktivt. Artssammensetninga domineres av seminaturlige engarter som engkvein, ryllik, smalkjempe, gjeldkarve, tepperot, gulaks, engfiol, rødsvingel, hargerug, fjellfrøstjerne, blåknapp, kvitmaure, legeberonika, blåklokke, småengkall, kattedot, gulstarr, dvergjamne. I partier med fuktige sig dominerer bl.a. bekkblom, myrhatt, gråstarr. I nordlige del av beitemarka er det et parti med bjørkeskog som også blir beita. Her vokser mye av de samme artene som i den åpne delen av beitemarka. I sør-øst i nærheten av fjøset har beitemarka et mer intensivt preg, med noe dominans av innsådde arter. Mengdearter her er kvitkløver, løvetann, vassarve, groblad, tunrapp, stornesle, høymole, hundekjeks, hundegras, myrtistel, marikåpe sp., karve. Vegetasjonstypen har her preg av G14 (frisk næringsrik «gammeleng»). Feltsjiktet var lavt og godt nedbeitet ved befaringsstidspunktet.

Naturbeitemarka sør ligger like vest for Aunet gård i kantsonen mellom vei og fulldyrka mark i sør og øst. I partier som var gjengrodd med busker og trær fantes bjørk, osp, rogn, selje og vier sp. Arealet har partier med et mindre intensivt preg hvor det er knauser med skrint berg. I disse områdene dominerer m.a. engkvein, ryllik, smalkjempe, tepperot, gulaks, engfiol, rødsvingel, harerug, blåknapp, kvitmaure, legeberonika, skogstorkenebb, blåfjær, teiebær og einer. I forsenkninger er jordsmonnet dypere og mer fuktig. Mjødurtdominerer i disse partiene. I grensen mot fulldyrka eng i sør og øst har marka et mer intensivt preg med noe innsådde arter med høyt og frodig feltsjikt. Mengdearter her er kvitkløver, løvetann, stornesle, høymole, hundekjeks, hundegras, marikåpe sp., engsyre, engsoleie. Vegetasjonstypen har her preg av frisk næringsrik «gammeleng».

Naturtypen er naturbeitemark (DO4). Vegetasjonstypen er hovedsaklig frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaksutforming (G4). Det står sitkagran (svært høy risiko) i nærområdet til naturbeitemarkene (Artsdatabanken 2018). Det ble ikke registrert beitemarksopp verken i 2002 eller i 2019, mulig at det finnes på lokaliteten, men dette må kartlegges om høsten. Ingen rødlistearter ble registrert under befaringen i 2019. Totalt 11 kulturmarksarter ble registrert på lokalitetene. Se Bondens kulturmarksflora for Midt-Norge for omtale av de ulike artene (Bele et.al. 2014). En nærmere beskrivelse av vegetasjonen innen lokaliteten er å finne i vedlagte naturbasebeskrivelse, samt i artslisten.

5.5 Mål for verdifull naturbeitemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):

Naturbeitemark nord:

- Holde naturbeitemarka åpen og i god hevd gjennom beite for å sikre verdiene på artsmangfold og tilstand.
- Opprettholde det åpne arealet med det botaniske mangfoldet som finnes der i dag.
- Dette innebærer at andelen med lågvokste og relativt artsrike utforminger av frisk fattigeng (G4)/intermediær eng med klart hevdpreg (T32-C-4) skal være minst på samme nivå som i 2019.

Naturbeitemark sør:

- Arealet som er gjengrodd skal gradvis restaureres og holdes vedlike og problemarter bekjempes. Det er et hovedmål at tilstanden skal bedres slik at forfallspreget stoppes og reverseres.
- Gradvis rydde oppslag av lauvtrær og busker som hindrer beitedyra fra å beite gjengrodde areal.
- Periodevis god nedbeiting gjentatte ganger gjennom beitesesongen, tilpassa beitegrunnet og utviklingen av veksten i sesongen.

Konkrete delmål:

- Kantsoner ryddes og holdes lysåpne ved hogst helt inntil skogkanten. Det skal ikke være krattoppslag i området.
- Fremmede arter (sitkagran, busk-/bergfuru) som representerer høy risiko for stedegent biologisk mangfold skal være fraværende i naturbeitemarka og i kantsoner til den.

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

5.6 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

5.6.1 Beiting

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBruk M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	Kr/AREAL/ tid (DEL)OMRÅDE	TIDSROM (MND/uke)
<ul style="list-style-type: none">• Beite ned området gjentatte ganger gjennom beitesesongen. Bruk gjerne relativt mange dyr som beiter ned området over en kort periode, for så å la området hvile uten beitedyr til neste nedbeiting.• Antall nedbeitinger pr år må tilpasses veksten, men 2-3 nedbeitinger pr år kan vil trolig være realistisk.• Det er positivt at marka beites godt ned utover høsten for å hindre at daugras blir liggende over og grønn gjødsle arealene.• Avfall fra tilleggsføring med rundball skal ikke deponeres i enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting.• Dump/komposter på et lavt punkt i terrenget utenfor eller i kanten av beitemarka for å unngå avrenning og gjødsling av verdifulle arealer.		Naturbeitemark nord: 21 daa. Naturbeitemark sør: 5,5 daa.	

5.7 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	Kr/AREAL/ tid (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKKE)
<p>Naturbeitemark nord og sør:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Holde kantsoner lysåpne for å slippe mer lys inn i beitemarka og redusere skyggesoner. • Arealet i nord med bjørkeskog kan tynnes ut noe (fig. 8) • Sambeiting med storfe er en fordel. Da ulike dyreslag beiter forskjellig. Det vil generelt være viktig å bruke beitedyr som også beiter oppslag og busker når en gjenåpner landskapet. • Det er viktig at området etter restaurering får periodevis god nedbeiting gjennom vekstsesongen allerede fra første år med rydding. Dette for bl.a. å begrense oppslag av lauvtrær og kratt etter gjenåpning. • Ved hogst er det viktig at ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samlet og brent på egnede steder, og helst fraktet ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødning og for å sikre lystilgang for de spirende plantene. • Hvis det brukes traktor og tunge redskap i forbindelse med skogrydding bør dette skje på frossen mark for å unngå kjøreskader. Mindre busker og oppslag i beitemarka kan også fjernes på sommeren når det er tørt og mye av biomasse er samlet i bladene. • Fruktbærende lauvtrær som rogn, hegg og seljetrær som gir gåsunger om våren må gjerne settes igjen som mat til fugler og insekter. • Plantasjer med sitkagran inntil beitemarka ble registrert i området rundt Aunet. Ved evt. oppkomme av fremmede treslag i beitemarka så bør disse fjernes. • Det må ikke plantes ut nye planter av sitkagran eller buskfuru. • På områder som tidligere var søppelfylling i naturbeitemark nord, har bruker lagt på talle som etter hvert vil bli omdannet til jord. Det må ikke sås inn her, men la området få frø seg naturlig fra omgivelsene. • Det kan gjerdes inn en periode slik at sauene lar det være i fred til det har fått grodd til noe. 		<p>Naturbeitemark nord: 0,7 daa. Naturbeitemark sør. 1,2 daa 20 t/daa.</p>	<p>Uttak av trær gjøres på frossen mark</p>

5.8 Oppfølging av skjøtselsplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR: Skjøtselsplanen bør revideres innen 5-7 år dvs 2025- 2026.
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:
GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN: Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes i samarbeid med Fylkesmannen i Trøndelag

6 Mer informasjon

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: **Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker** som finnes på DNS hjemmesider: <http://www.dirnat.no/content/1916/>

Annen aktuell litteratur:

- Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.
- Haaland, S. 2002. Fem tusen år med flammer; det europeiske lyngheilandskapet. Vigmostad & Bjørke.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L. & Lindgaard, A. 2015. Natur i Norge - NiN. Artsdatabanken, Trondheim (<http://www.artsdatabanken.no/nin>).
- Halvorsen, R., medarbeidere og samarbeidspartnere, 2015. NiN – typeinndeling og beskrivelsessystem for natursystemnivået. – Natur i Norge, Artikkel 3 (versjon 2.0.3): 1–509 (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Kaland, P.E. & Vandvik, V. 1998. Kystlynghei. S. 50-60 i: Framstad, E. & Lid, I.B. (red.) Jordbrukets kulturlandskap, Universitetsforlaget, Oslo.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nilsen, L.S. (red.) 2009. Naturen. Populærvitenskapelig tidsskrift. 2009-2: 66-128. Spesialnummer om kystlynghei i Norge.
- Norderhaug, A. & Johansen L. 2011. Kulturmark og boreal hei – I: Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

7 Kilder

Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes, pers.medd. 2019

Artsdatabanken (2018). Fremmedartslista <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018.

<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Artsdatabanken (2015). Norsk rødliste for arter 2015. <https://artsdatabanken.no/Rodliste2015>

Fremstad, E., Aarrestad, P.A. & Skogen A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. NINA Utredning 029. Side 92.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

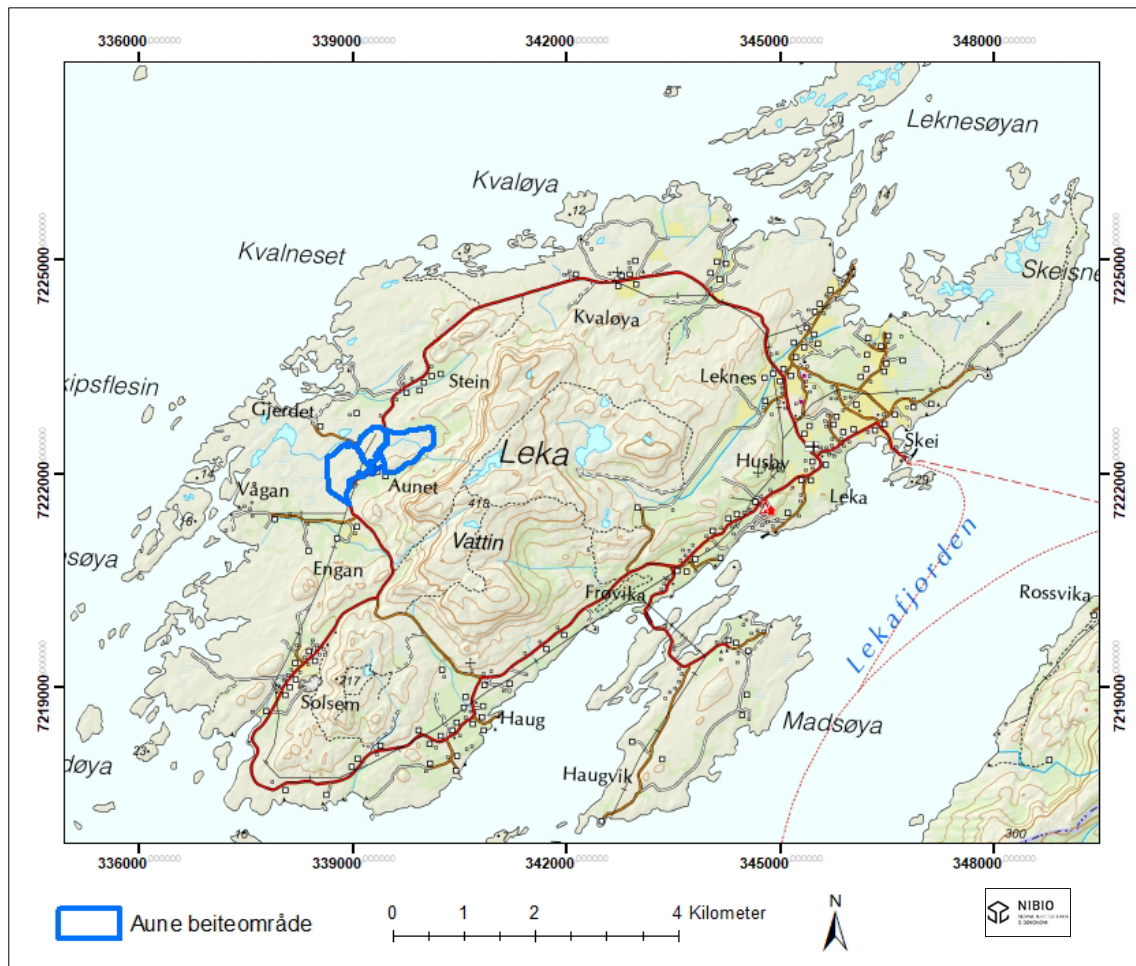
Miljødirektoratets veileder for kartlegging og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015. upublisert.

NGU u.d. Berggrunn Nasjonal berggrunnsdatabase. Lokalisert 05.10.2015 på

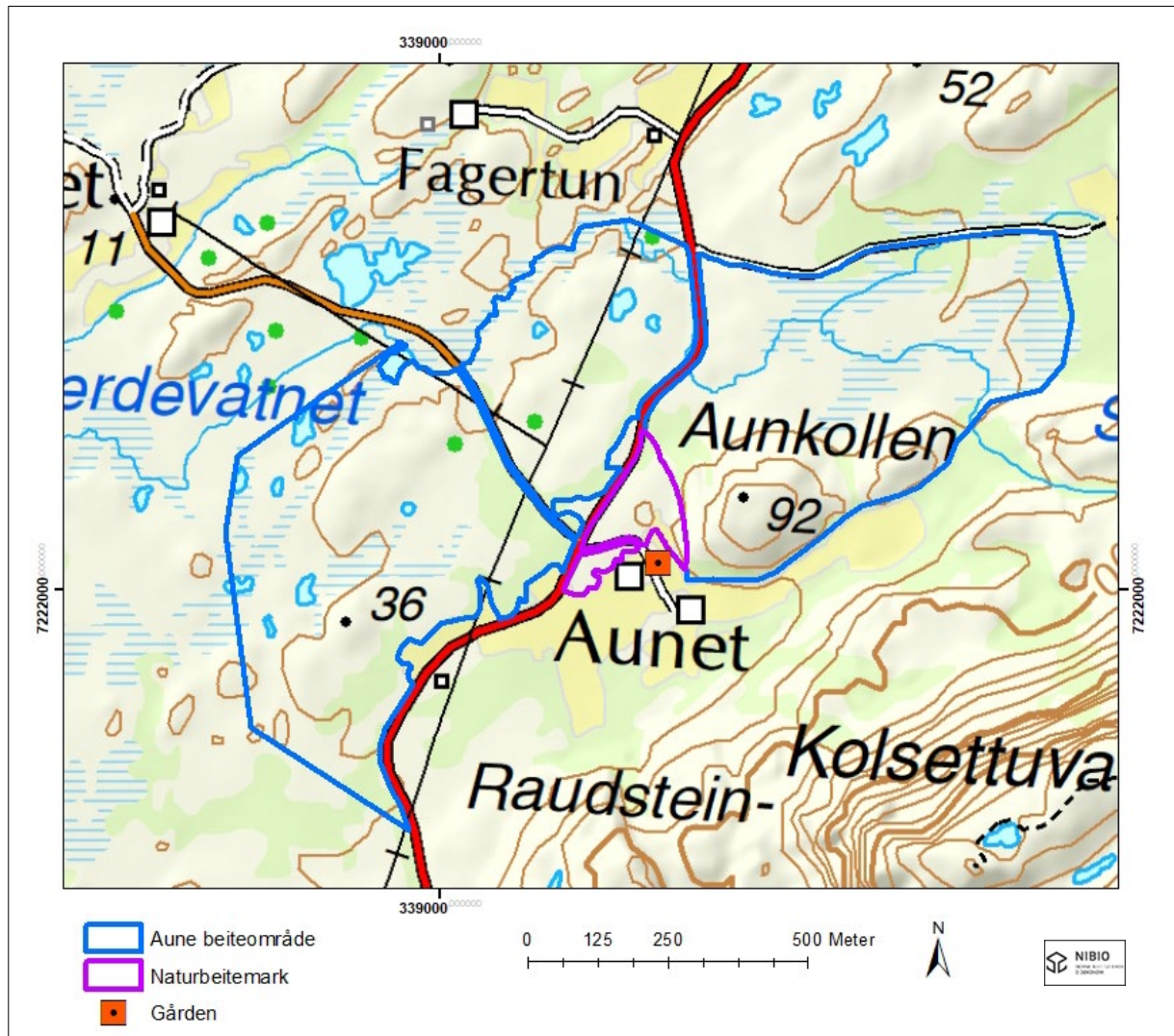
<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M., 1999: Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. 252 s.

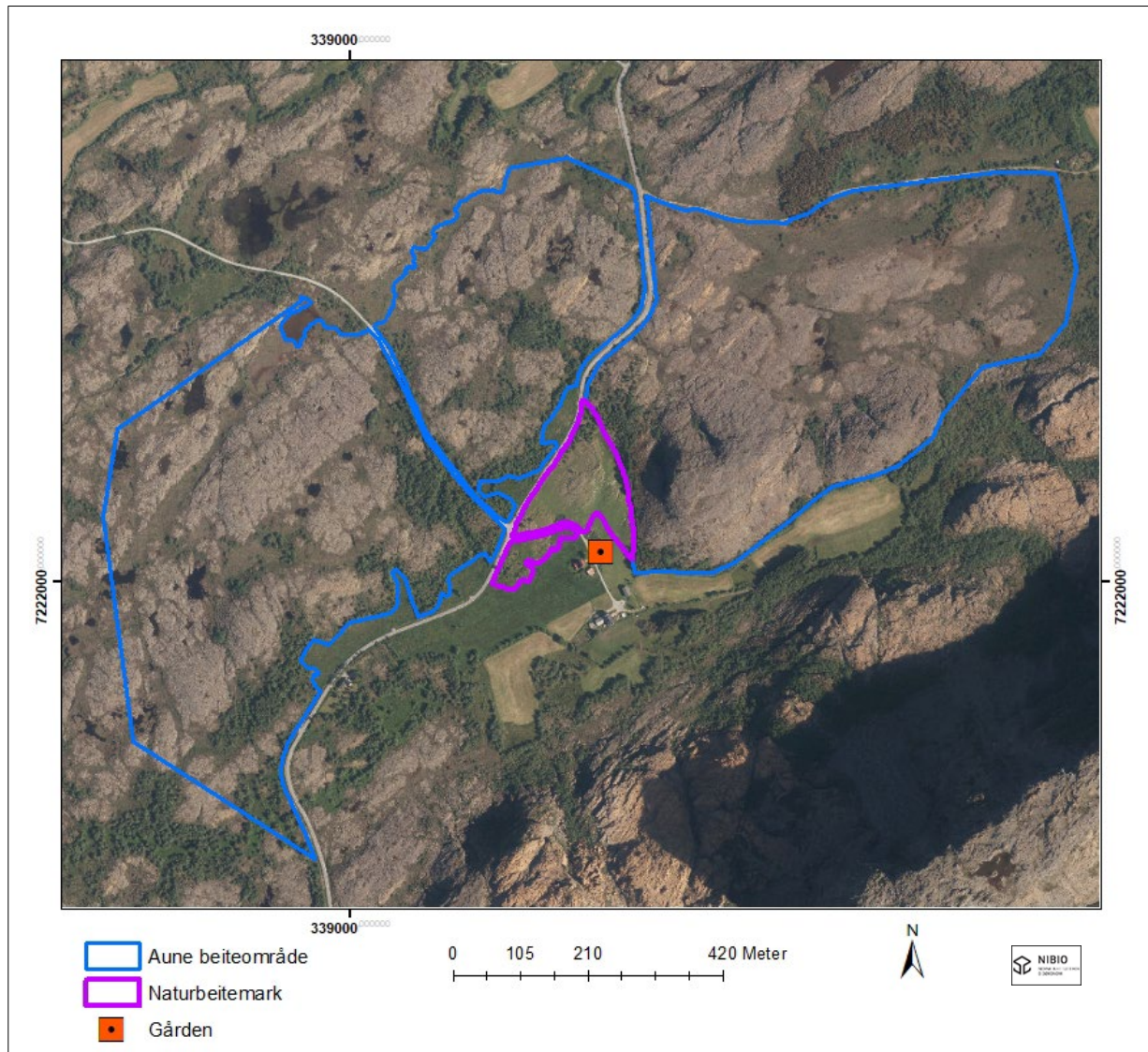
8 Ortofoto og kart

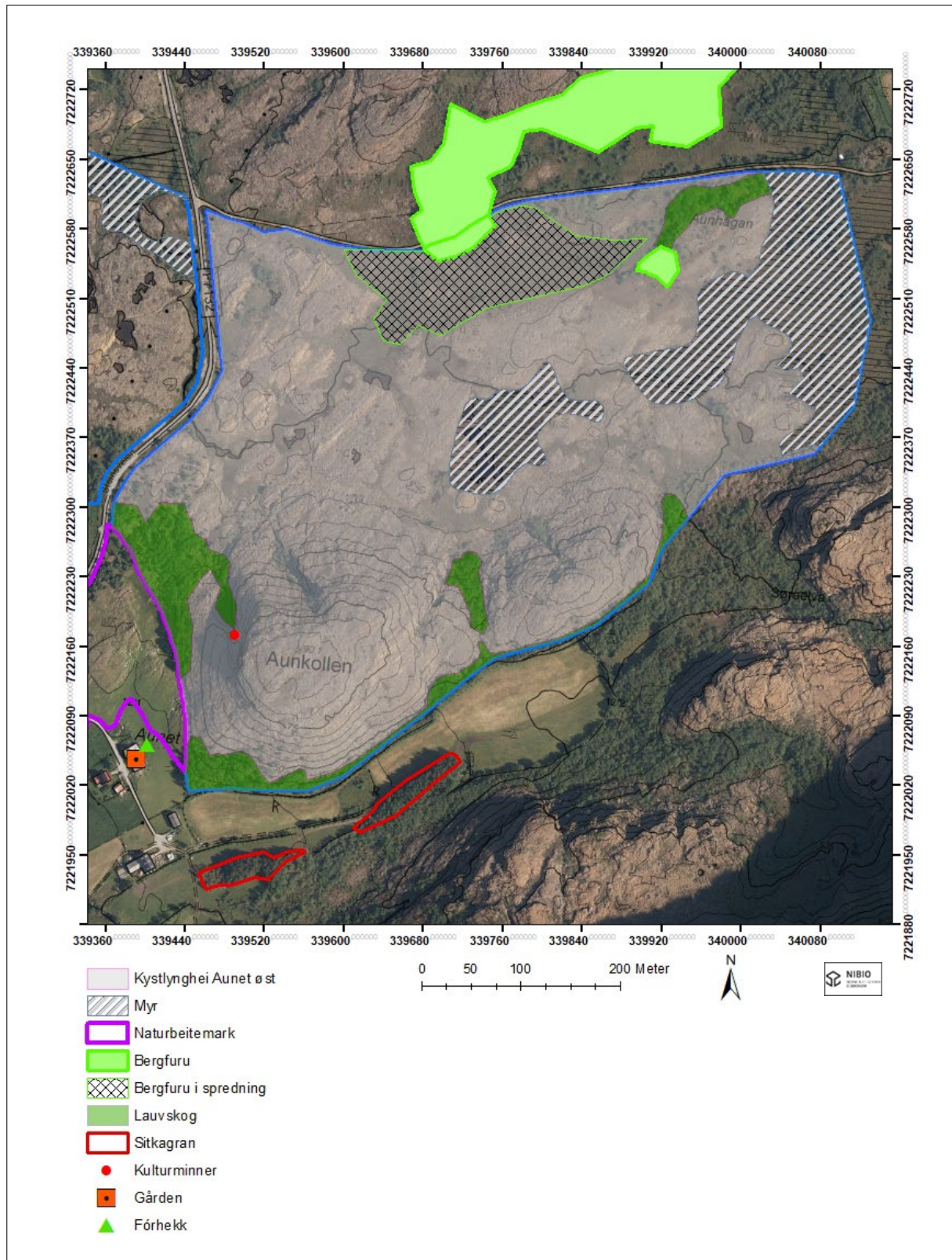
Figur 2. Topografisk kart som viser beliggenheten til Aune beiteområde på Leka, inntegnet med blå grense. Kartgrunnlag: Norge digitalt

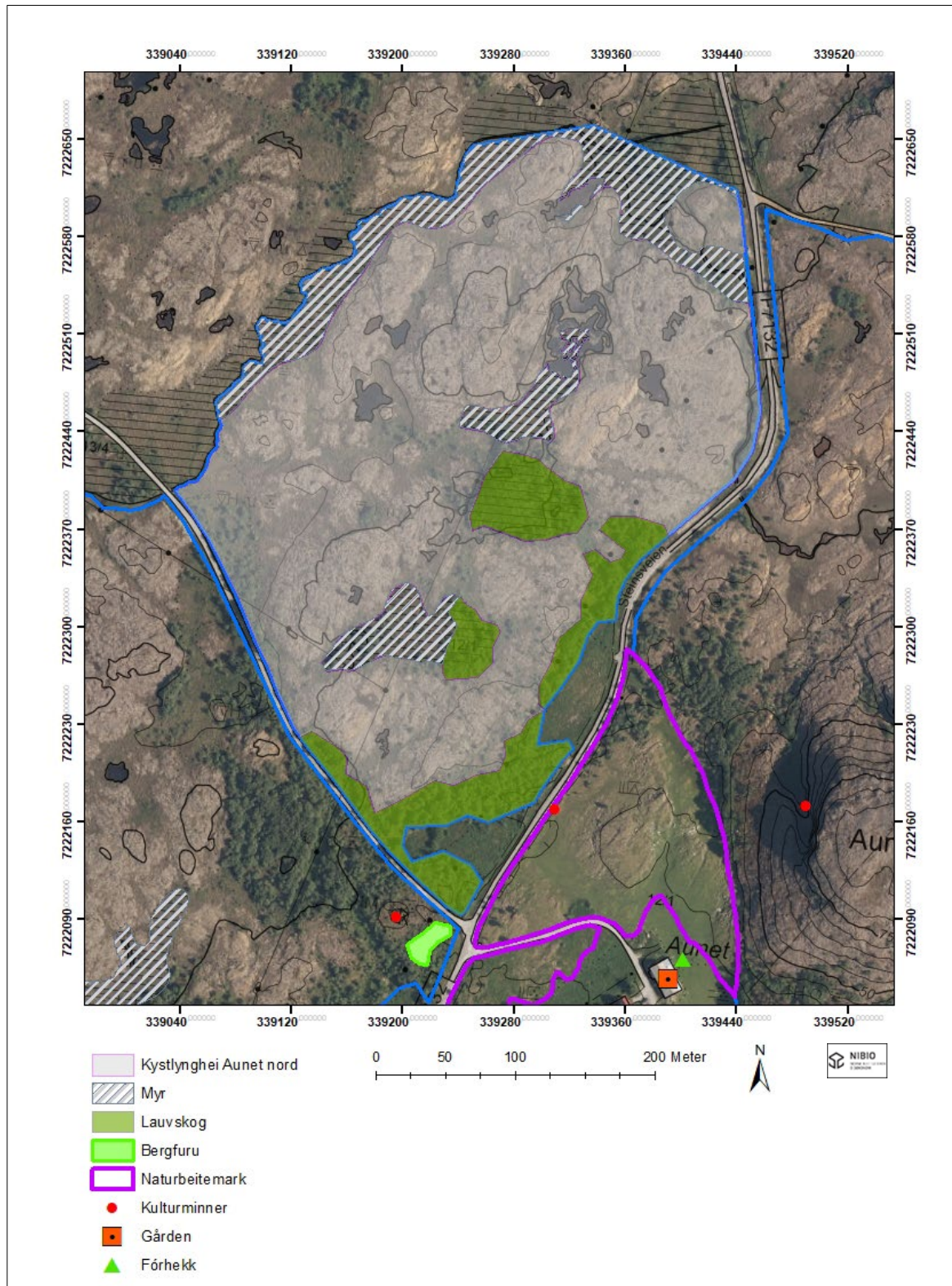
Figur 3. Topografisk kart som viser Aunet beiteområde på Leka, inntegnet med blå grense og naturbeitemarka inntegnet med lilla grense. Aunet gård inntegnet med oransje punkt. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

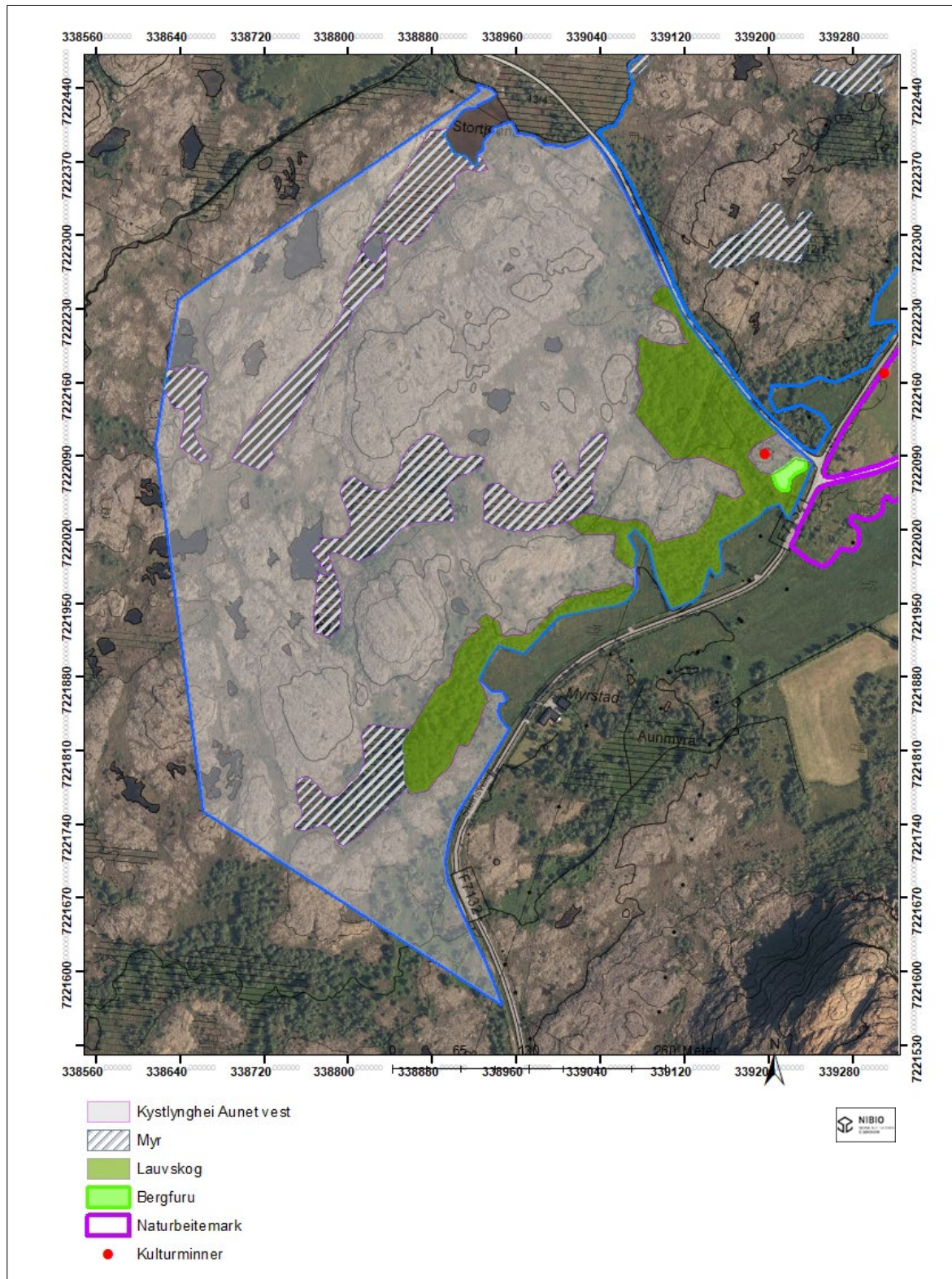
Figur 4. Ortofoto som viser avgrensingen av Aunet beiteområde delt i tre områder; vest, nord og øst, inntegnet med blå grense, og naturbeitemark delt i to områder; sør og nord, inntegnet med lilla grense. Fjøset er tegnet inn med punkt. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

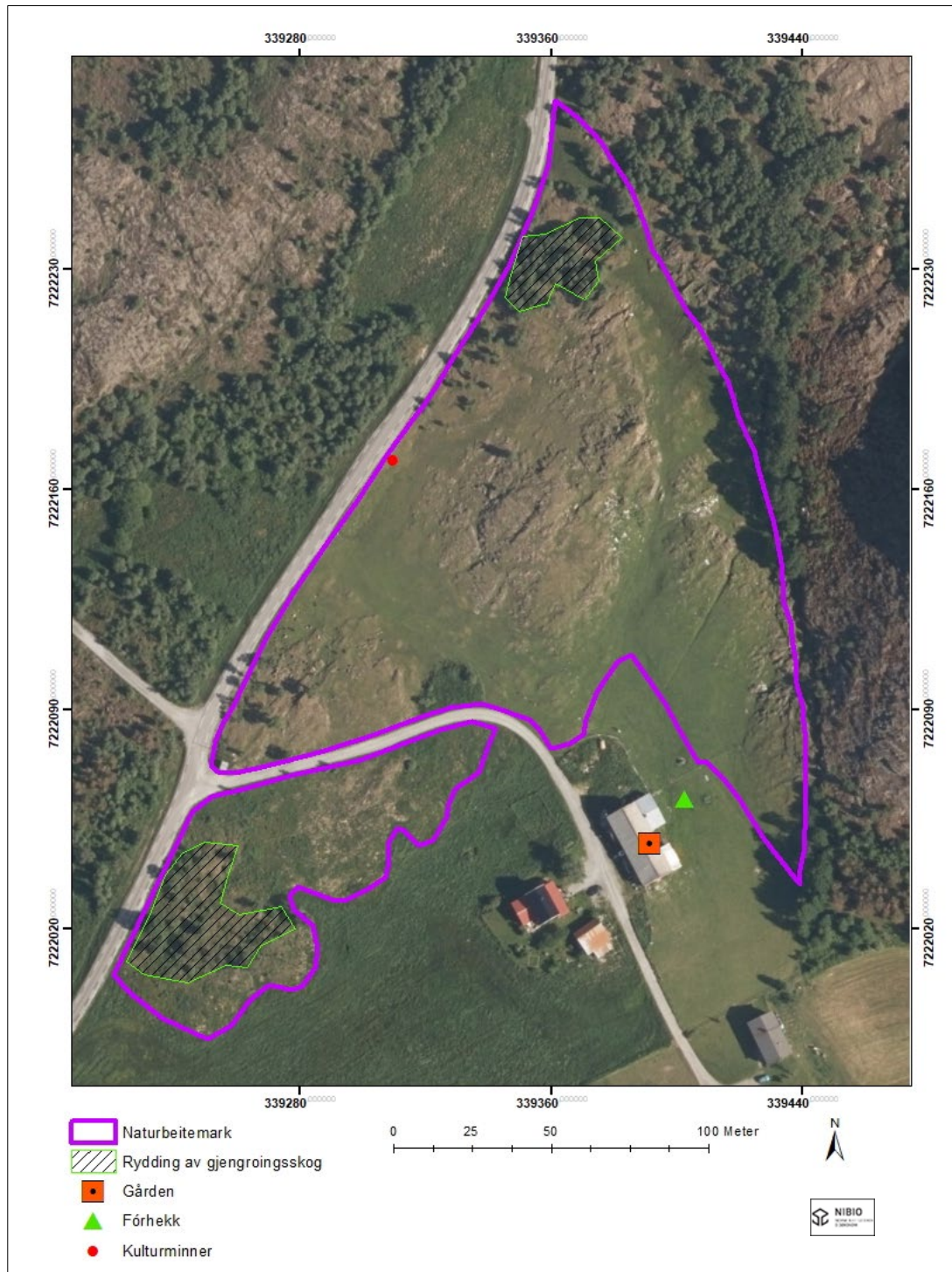
Figur 5. Kart som viser avgrensingen av naturtypelokaliteten Aunet kystlynghei øst med blå grense. Områder med buskfuru er tegnet inn med lys grønn felt, og spredning med skravur. Parti med sitkagran har rød grense. Fjøset og førhekk er tegnet inn med punkt. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

Figur 6. Kart som viser avgrensingen av naturtypelokaliteten Aunet kystlynghei nord, med blå grense. Områder med buskfuru er tegnet inn med lys grønt felt. Gården og førhekk er tegnet inn med punkt. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

Figur 7. Kart som viser avgrensingen av naturtypelokaliteten Aunet kystlynghei vest, med blå grense. Områder med buskfuru er tegnet inn med lys grønt felt. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

Figur 8. Ortofoto som viser avgrensingen av Aunet naturbeitemark delt i to områder; nord og sør, inntegnet med lilla grense. Areal som foreslås ryddes for gjengroingsskog er tegnet inn med skravur. Gården og fórhekk er tegnet inn med punkt. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

9 Bilder

Figur 9. Bildet viser parti fra Aunet kystlynghei vest. Bildet er tatt i sentrale deler av lokaliteten, sett mot sør-vest. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 10. Bildet viser parti fra Aunet kystlynghei vest. Bildet er tatt i sentrale deler av lokaliteten, sett mot nord-øst. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 11. Bildet viser parti med røsslyng fra Aunet kystlynghei vest. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 12. Bildet viser parti fra Aunet kystlynghei øst. Bildet er tatt i nordlige del av lokaliteten og i sør-østlig retning. Her vises spredning av buskfuru i denne delen av lokaliteten. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 13. Bildet viser parti fra Aunet kystlynghei øst. Bildet er tatt i nordlige del av lokaliteten og i østlig retning. Her vises stor andel av nakent berg i denne delen av lokaliteten. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 14. Bildet viser parti fra Aunet naurbeitemark nord. Bildet er tatt i sentrale del av lokaliteten og i nord-vestlig retning. I bakgrunnen vises deler av hagemarka. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 15. Bildet viser parti fra Aunet naurbeitemark nord. Bildet er tatt i vestlige del av lokaliteten og i sør-østlig retning. I bakgrunnen vises gården på Aunet. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 16. Bildet viser parti fra Aunet naurbeitemark nord, tatt i sentrale del av lokaliteten og sett i sør-østlig retning. Nærmest vises et parti som i tidligere tider var brukt til søppelplass, som bruker vil restaurere tilbake til beitemark. I bakgrunnen fjøset på Aunet Gård. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 17. Bildet viser parti fra Aunet naurbeitemark sør. Bildet er tatt i vestre del, sett i nord-østlig retning. I bakgrunnen gården på Aunet. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

Figur 18 Bildet viser parti fra Aunet naurbeitemark sør. Bildet er tatt i vestre del, sett i sørlig retning. Foto: Synnøve Nordal Grenne/NIBIO. 13.06.2019

10 Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Trær og busker	Art	Aunet kystlynghei	Aunet naturbeitemark
Bjørk	<i>Betula pubescens</i>	x	x
Buskfuru	<i>Pinus mugo</i>	x	
Dvergbjørk	<i>Betula nana</i>	x	
Einer	<i>Juniperus communis</i>	x	x
Furu	<i>Pinus sylvestris</i>	x	x
Gran	<i>Picea abies</i>	x	x
Osp	<i>Populus tremula</i>		x
Pors	<i>Myrica gale</i>	x	
Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>	x	x
Selje	<i>Salix cinerea</i>	x	x
Vier	<i>Salix sp.</i>	x	x
Urter			
Bekkeblom	<i>Caltha minor</i>		x
Beitesveve	<i>Hieracium sp.</i>	x	
Bitterbergknapp	<i>Sedum acre</i>		x
Bjønnskjegg	<i>Trichophorum cespitosum</i>	x	
Bjønbrodd	<i>Tofieldia pusilla</i>	x	
Blokkebær	<i>Vaccinium uliginosum</i>	x	x
Blåfjær	<i>Polygala vulgaris</i>	x	x
Blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>		x
Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>	x	x
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>		x
Duskmyrull	<i>Eriophorum angustifolium</i>	x	
Dvergjamne	<i>Selaginella selaginoides</i>		x
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>		x
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>		x
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>		x
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>		x
Fjellfrøstjerne	<i>Thalictrum alpinum</i>		x
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	x	x
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>		x
Gjeldkarve	<i>Pimpinella saxifraga</i>		x
Groblad	<i>Plantago major</i>		x
Gulflatbelg	<i>Lathyrus pratensis</i>		x
Gulmaure	<i>Galium verum</i>		x

Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		x
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>		x
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		x
Hvitlyng	<i>Andromeda polifolia</i>	x	
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>		x
Høymole	<i>Rumex longifolius</i>		x
Karve	<i>Carum carvi</i>		x
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>	x	x
Krekling	<i>Empetrum nigrum</i>	x	
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		x
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		x
Marikåper sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		x
Melbær	<i>Taraxacum sp.</i>	x	
Mjødurt	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>		x
Myrfiol	<i>Viola palustris</i>		x
Myrhatt	<i>Comarum palustre</i>	x	x
Myrtistel	<i>Cirsium palustre</i>		x
Nyresoleie	<i>Ranunculus auricomus agg.</i>		x
Rome	<i>Narthecium ossifragum</i>	x	
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		x
Rypebær	<i>Leucanthemum vulgare</i>	x	
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		x
Røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>	x	x
Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>	x	x
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>		x
Skogsnelle	<i>Equisetum sylvaticum</i>	x	
Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>		x
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>		x
Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia</i>		x
Stornesle	<i>Urtica dioica</i>		x
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>	x	x
Teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>		x
Tettegras	<i>Pinguicula vulgaris</i>	x	
Tiriltunge	<i>Urtica dioica</i>		x
Torvull	<i>Eriophorum vaginatum</i>	x	
Tunrapp	<i>Poa annua</i>		x
Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	x	x
Vanlig arve	<i>Cerastium vulgare</i>		x
Vassarve	<i>Stellaria media</i>		x
Vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia</i>		x

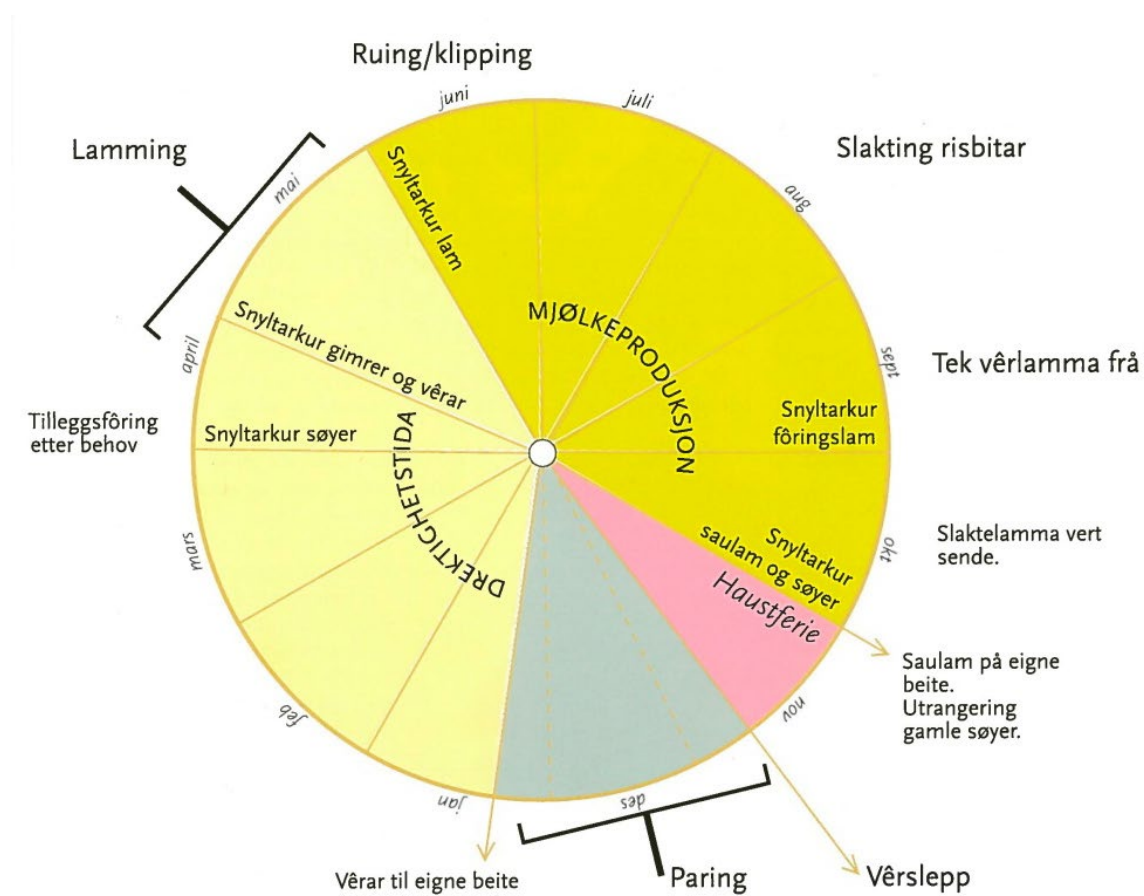
Graminider			
Blåtopp	<i>Molinia caerulea</i>	x	x
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>		x
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>		x
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>		x
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	x	
Gråstarr	<i>Carex canescens</i>		x
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		x
Gulstarr	<i>Carex flava</i>		x
Hengeaks	<i>Melica nutans</i>		x
Hundegras	<i>Dactylis glomerata</i>		x
Hårfrytle	<i>Luzula pilosa</i>		x
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>	x	x
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		x
Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>		x
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa cespitosa</i>		x

Vedlegg

Vedlegg 1: Eksempel på villsaudrift gjennom året fra Grøneng (Sogn og Fjordane).

Kilde: Villsauboka Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.

Kommentar: Denne modellen har en noe høy bruk av parasittbehandling. Merk at parasittbehandling og behandling mot utøy (flått og sauekrabbe) må vurderes lokalt.

Vedlegg 2: Retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO

SNO-retningslinjer for lyngbrenning

Til: Ansatte i SNO og tjenesteytere

Fra: SNO-sentralt

Dato: Gjeldende fra 2011

Mange verneområder langs kysten innehar store areal med kystlynghei. Dette er en menneskeskapt naturtype som er avhengig av bruk for å bestå. Hvis bruken opphører, vil områdene gro til med busker og trær. Fremmede arter som bergfuru og/eller sitkagran har også blitt plantet mange steder, og er i dag i full spredning. Lyngbrenning er en rask og kostnadseffektiv måte å skjytte kystlyngheia på. Målet er å få fram en mosaikk av vegetasjonsflater med røsslynghei i ulik alder. Da vil heia få størst variasjon og vil også få best fôrverdi. Lyngbrenning i kombinasjon med beiting er den beste måten å skjytte lynghei på. Hvis det i lyngheia er stort oppslag av busker og trær bør dette ryddes før man brenner. Men man kan med fordel la noe stå igjen da treklynger kan brukes som skjul for dyra og beite. Antall år mellom lyngbrenninger kan variere (fra åtte år til over 20 år). Sjekk røsslyngtilstanden; gammel og grov lyng bør brennes, men vær klar over at regenereringa etter brann kan ta noen år og det er viktig å følge med på dette slik at ikke all røsslyng brennes før ny kommer tilbake. Det beste er å brenne FØR mosemattene får mulighet til å bli heldekkende. Husk fotodokumentasjon før, under og etter arbeidet.

Før brenning

- Skjøtselshjemmel gjennom verneforskrift eller NML § 47, og bestilling fra forvaltningsmyndigheten skal foreligge
- Det er kommunen som er myndighet vedrørende åpen brenning. Åpen brenning er bare tillatt dersom kommunen har åpnet opp for dette gjennom "Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner". Sjekk om kommunen har åpnet opp for dette. I motsatt fall må det søkes dispensasjon fra forbudet
- Stedlig politi skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Brannvesenet skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Naboer og grunneier skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Ha en plan for hvordan brannen kan slukkes
- Planlegg godt hvor det skal brennes – en mosaikkstruktur mellom brente og ubrente flater er å foretrekke. Finnes det naturlige avslutningslinjer (som stier, myrkanter eller tjern) eller må det brennes branngater? Ei branngate bør ha en bredde på 5-6 m
- Brenn alltid mens jorda er fuktig eller det er tele i jorda (sein høst til tidlig vår fram til seinest 15. april)
- Ta hensyn til fugl. Brenningen bør skje før hekketiden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars

- Ta hensyn til fornminner og kulturminner

Under brenning

- Brenn bare under gunstige værforhold; laber bris er passe vindstyrke
- Vanligvis brenner man med vinden
- Ha godt med mannskap og slukkeutstyr (brannvifter, spader med lange skaft, snøskufler etc.)
- Brannen kan startes med en propanblåselampe. Det er en fordel å tenne på flere steder slik at det danner seg en brannfront
- Ved slukking; vær bak flammene og slukk brannen fra kilden. Slukk brannen på bakketoppen. Da mister flammene noe av kraften og er lettere å slukke
- Bruk arbeidsklær av bomull eller ull, kraftige støvler, lue og arbeidshansker

Etter brenning

- Gå aldri fra et område hvor det fortsatt kommer røyk. Forsikre deg om at brannen er godt slukket
- Ha beredskap ved behov for etterslukking
- Få inn på kart hvilke områder som er brent og når de er brent
- Stedlig politi skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Brannvesenet skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Naboer og grunneier skal alltid varsles og etter at brenningen er avslutte

Vedlegg 3: Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Aunet kystlynghei vest		Kommune: Leka		Områdenr.:	
ID i naturbase: Ny		Registrert i felt av: Synnøve Nordal Grenne		Dato: 13.06.2019	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes, pers. medd. 2019				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): D07 Kystlynghei- i mosaikk med nakent berg – 79 % Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): F Skog- 10 % A08 Kystmyr- 11 %				Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Kystlyngheia er vekslinger av tørre og fuktige varianter av kalkfattige kystlyngheier T34-C-2: T34-C-3 kalkfattig tørr kystlynghei og T34-C-11 kalkfattig fuktig kystlynghei	
Verdi (A, B, C): B				Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Bilder tatt under befarings 13.06.2019	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m	x	God	x	Slått	
20-50 m		Svak		Beite	x
50-100		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
Vegetasjonstyper: Tørr lynghei (H1) Fuktig lynghei (H3)					

OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)
<p>Innledning: Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO Trondheim, ved Synnøve Nordal Grenne. Dette er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for kystlynghei i Trøndelag og utarbeidelse av skjøtselsplan, på oppdrag fra Leka kommune. Det ble holdt et møte og tatt befarings i felt sammen med beitebruker den 13.06.2019. Det ble da fokusert på drift, behov og kapasitet samt tilstandsvurdering av kystlyngheien i forhold til skjøtselsplanen. Behov og kapasitet for lyngbrenning ble også vurdert.</p>
<p>Beliggenhet og naturgrunnlag: Aunet beiteområde ligger på vestsiden av øya Leka, i Leka kommune. Kommunen er Trøndelags nordligste. Øya Leka har et areal på 56,41 km² og er den største øya i Leka kommune, som kun ligger på øyer. Høyeste punkt på øya Leka er Vattind (418 moh). Et annet kjent naturmerke er Lekamøya. Innenfor Aunet beiteområde er Aunkollen høyeste punkt på 90 m.o.h. Store deler av øya Leka består av serpentinit og olivinstein, som gir en gulrød farge og en unik flora (http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/). Leka har et typisk kystklima, med små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, sterkt påvirket av Norskehavet. Ved målestasjonen på Leka, 47 meter over havet, er det en gjennomsnittlig årsnedbør på 1425 mm, og gjennomsnittstemperaturen ligger på 5,2 °C . Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon O3. Beiteområdet ligger i nær tilknytning til Aunet gård og er delt opp i tre områder adskilt av vei. Disse er beiteområde øst (299 daa), beiteområde nord (137 daa.) og beiteområde vest (286 daa.). Arealet for beiteområdet dekker totalt</p>

<p>722 daa. Beiteområdet har en småkupert og variert topografi med avrunda knauser med nakent berg. Området domineres av åpen fastmark der mesteparten kan karakteriseres som kystlynghei i mosaikk med til dels mye nakent berg. De resterende deler av arealet på lokaliteten dekkes av lauvskog og kratt, myr og små ferskvann. For kystlyngheia består hellingene generelt av tynt jorddekke på berg, mens lågtliggende parti har dypere torvlag. Gårds- og bruksnummer for lokaliteten er 69/5 og 69/25 (UTM33 3305345Ø 7210923N).</p>
<p>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beiteområdet innenfor lokaliteten domineres av åpen fastmark der mesteparten kan karakteriseres som kystlynghei i mosaikk med til dels mye nakent berg. De resterende deler av arealet på lokaliteten dekkes av skog, myrområder og små tjøenner. På lokaliteten dominerer tørr, fattig kystlynghei på grunt torvdekke i flekkvis mosaikk med til dels mye nakent berg. Naturtypen er D07-Kystlynghei, med utforming for det meste tørr lynghei D0701, i tillegg til områder med fuktig lynghei D0703 i slakere områder og i forsenkninger. Naturtyper etter NiN 2.0 er T34-C-2 kalkfattig kystlynghei, T34-C-3 kalkfattig tørr kystlynghei og T34-C-11 kalkfattig fuktig kystlynghei.</p>
<p>Artsmangfold: I fuktheia er særlig bjønnskjegg, blokkebær, skrubbær, slåttestarr og blåtopp viktige arter sammen med røsslyngen, mens i tørrheia er mjølbær og heigråmose viktige arter sammen med røsslyngen. Artsmangfoldet preges av fattig lynghei med røsslyng, krekling, heigråmose, tepperot og torvull som dominerende arter. Andre mengdearter, i noe mindre grad, er blokkebær, einer, molte, ryllik og slåttestarr, blåbær, tyttebær, skrubbær, rypebær og smyle. Ingen rødlistearter er registrert. Lauvskog og kratt veks i lune forsenkninger og langs kantsoner til fulldyrka eng og innmarksbeiter.</p>
<p>Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten har vært brukt som beite langt tilbake i tid og fram til i dag. Det er i dag helårsbeite med gammelnorsk sau. Her går 90 søyer pluss lam (pr. 2019). Dagens bruker begynte med helårsbeite med utegangersau i 1998. Det er stedvis en del oppslag av trær, busker og kratt, særlig bjørk finnes spredd i kystlyngheia i større og mindre grad, særlig i partier som ligger i le, i forsenkninger og i lange, smale kantsoner langs oppdyrka eng. Lyngheia har også stedvis gjengroing med einer, gjerne med små flate individer. Det er noen områder med sitkagran og buskfuru i nær tilknytning til lokaliteten som kan spre frø inn i kystlyngheia, og som kan utgjøre en trussel i form av økt gjengroing. Vegetasjonen er på rabbene preget av vindslitasje i form av lavt feltsjikt, og lite gjengroing. Lyngheiden er generelt forholdsvis lav (5-20 cm.) på rabber og andre områder som er utsatt for vindslitasje; noe høyere i forsenkninger og lesider. Tilstanden til røsslyng er bedre i de partier hvor det er fuktige lyngheiutforminger enn på mer eksponerte og/eller skrinne områder der den er mer forveda og gammel. Det finnes også en del død røsslyng etter den tørre vinteren 2013-14. Røsslyngen er delvis gammel, grov og forveda og kan beskrives som sent moden og tidlig degenererende iht. lyngheisyklusen i skjøtselsboka for kulturlandskap (Norderhaug et. al. 1999). Innslag av myr og naturbeitemark er med på å øke den samlede beitekvaliteten for lokaliteten. Beiteområdet er inngjerdet.</p>
<p>Fremmede arter: Sitkagran og buskfuru i tilgrensende områder.</p>
<p>Kulturminner: Bosetning-aktivitetsområde; En lokalitet registrert som kulturminne og automatisk fredet (https://kart.naturbase.no/).</p>
<p>Beite: Det anbefales å fortsette beiting med gammelnorsk sau. Det er også anbefalt å svi gammel lyng for å fornye røsslyngen og redusere krekling. Det er viktig at de lauvtrær som i dag finnes i lokaliteten ikke sprer seg, og bestanden kan gjerne reduseres. Det er god tilgang på vann i form av små tjøenner i lokaliteten.</p> <p>Lyngsviing: Det anbefales å begynne med lyngsviing for å øke beitekvaliteten på kystlyngheia. Etablering av ny vegetasjon i brannflater vil variere mellom lokaliteter og ut ifra hvor vellykket lyngsviinga har vært. Areal med kystlynghei som ble registrert innenfor beiteområdet er på ca. 173 daa. (fratrekt ca. 20 % nakent berg skog, myr og tjøenner). For å fullføre en lyngheisyklus med sviing over 20 år bør det brennes ca. 9 daa. pr. år, men her må man prøve seg fram i litt mindre sviflater i første omgang for å vurdere revegetering. Det bør registreres vegetasjonsutvikling etter sviing for å kunne anslå regenereringshastighet og evt. korrigere tidsperioden mellom sviing. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra</p>

pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Fôrproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel og forvedet (vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy), brenner man på nytt. Om det i løpet av vinterhalvåret ikke lar seg gjøre å brenne pga. vær- og vindforhold kan dette gjennomføres et senere år. Alternativt kan det brennes f.eks. hvert andre eller tredje år, og evt. øke størrelsen på brannflaten om nødvendig. Det bør likevel ikke være færre enn 8-10 lyngsviinger i en brannsyklus, slik at man får mosaikk av vegetasjonsflater med ulik alder. En må være oppmerksom på om gran/buskfuru spirer i brannflatene etter brenning, i tilfelle må disse fjernes. En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning). Da unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmetviklingen fra brann. Brenning skal skje i perioden 15. september-15. april under egnede vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr som brannvifter (slokking) og gassbrenner (tenning) må være tilgjengelig. Lyngsviing krever store ressurser og må tilpasses kapasiteten til bruker. En full mestring av denne skjøtselen vil strekke seg over mange år. Hvis en er utrygg i forhold til brenning vil det være naturlig å leie inn hjelp fra erfarent hold i startfasen. Det er også viktig å ikke svi for hardt slik at torvlaget brenner, noe som fører til erosjon. Arts sammensetning i lyngheia endrer seg i årene etter sviing. De første årene utgjør den godt sommerbeite med bl.a. god bestand av smyle, for så å være bedre høst- og vinterbeiter etter hvert som røsslyngandelen øker. I framtida kan punktsviing vurderes der det står igjen gammel (død) lyng.

Gjengroing: I forsenkninger og lesider i kystlyngheia og i kantsoner finnes forekomster med lauvskog og kratt, hovedsakelig bjørk. Påbegynnende gjengroingsprosess med oppslag av bjørk bør stanses og reverseres. Slike busker/trær bør hugges ut og fjernes fra kystlyngheia ved høyde over 1 m. for å forhindre videre gjengroing. Det anbefales at plantasjene med sitkagran i nærområdet til lokaliteten hugges ut og fjernes. Disse fungerer som frøkilder for spredning av sitkagran, og kan føre til at arten etablerer seg i kystlyngheia. Skjøtsel for øvrig: Se skjøtelsesplan.

Del av helhetlig landskap: I tilknytning til kystlyngheiområdene innenfor Aunet beiteområde finnes andre verdifulle naturtyper som naturbeitemark og myrer, noe som bidrar til å skape variasjon og høyere artsmangfold. Kystlyngheia er en del av et større kystlyngheiareal på Leka, som sammen med naturbeitemark og dyrket mark inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Kystlyngheia, myrområdene og naturbeitemarka er relativt artsfattige, og røsslyngen i heiområdene er nokså gammel og er i tillegg utsatt for omfattende skade som følge av tørke og langvarig barfrostperioder vinteren 2013-14. Men viser under befaring tegn til revegetering. Lokaliteten er stedvis noe gjengrodd per i dag. Lyngheia har også stedvis gjengroing med einer. Det ble ikke påvist rødlistearter ved befaring. Med utgangspunkt i fakta-ark fra Miljødirektoratet (2015) gis de viktige parametere for verdisetting for kystlynghei følgende vektning: størrelse får middels vektning (areal over 100 daa), tilstand vurderes til middels (noe gjengroingspreg), påvirkning/bruk (fremmede arter) gis middels vekt, Rødlistearter får lav vektning. Grunnet størrelsen og den lange beitehistorien gis lokaliteten verdi B, viktig. Bedre tilstand på røsslyngen gjennom sviing som skjøtselmetode og evt. påvisning av rødlistearter vil kunne gi en høyere verdi på sikt.

Merknad:

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten: Aunet kystlynghei nord	Kommune: Leka	Områdenr.:
ID i naturbase: Ny	Registrert i felt av: Synnøve Nordal Grenne	Dato: 13.06.2019

Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes, pers. medd. 2019		Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:					
Hovednaturtype (% andel fordeling): D07 Kystlynghei- i mosaikk med nakent berg - 76 % Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): F Skog- 12 % A08 Kystmyr- 12 %		Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Kystlyngheia er vekslinger av tørre og fuktige varianter av kalkfattige kystlyngheier T34-C-2: T34-C-3 kalkfattig tørr kystlynghei og T34-C-11 kalkfattig fuktig kystlynghei					
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Bilder tatt under befarings 13.06.2019					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God	x	Slått		Tørr lynghei (H1) Fuktig lynghei (H3)	
20-50 m		Svak		Beite	x		
50-101		Ingen		Pløying			
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			
				Torvtekt			
				Brenning			
				Park/hagestell			

OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

Innledning: Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO Trondheim, ved Synnøve Nordal Grenne. Dette er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for kystlynghei i Trøndelag og utarbeidelse av skjøtselsplan, på oppdrag fra Leka kommune. Det ble holdt et møte og tatt befarings i felt sammen med beitebruker den 13.06.2019. Det ble da fokusert på drift, behov og kapasitet samt tilstandsvurdering av kystlyngheien i forhold til skjøtselsplanen. Behov og kapasitet for lyngbrenning ble også vurdert.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Aunet beiteområde ligger på vestsiden av øya Leka, i Leka kommune. Kommunen er Trøndelags nordligste. Øya Leka har et areal på 56,41 km² og er den største øya i Leka kommune, som kun ligger på øyer. Høyeste punkt på øya Leka er Vattind (418 moh). Et annet kjent naturmerke er Lekamøya. Innenfor Aunet beiteområde er Aunkollen høyeste punkt på 90 m.o.h. Store deler av øya Leka består av serpentinit og olivinstein, som gir en gulrød farge og en unik flora (<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>). Leka har et typisk kystklima, med små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, sterkt påvirket av Norskehavet. Ved målestasjonen på Leka, 47 meter over havet, er det en gjennomsnittlig årsnedbør på 1425 mm, og gjennomsnittstemperaturen ligger på 5,2 °C. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon O3. Beiteområdet ligger i nær tilknytning til Aunet gård og er delt opp i tre områder adskilt av vei. Disse er beiteområde øst (299 daa), beiteområde nord (137 daa.) og beiteområde vest (286 daa.). Arealet for beiteområdene dekker totalt 722 daa. Beiteområdet har en småkupert og variert topografi med avrunda knauser med nakent berg. Området domineres av åpen fastmark der mesteparten kan karakteriseres som kystlynghei i mosaikk med til dels mye nakent berg. De resterende deler av arealet på lokaliteten dekkes av lauvskog og kratt, myr og små ferskvann. For kystlyngheia består hellingene generelt av tynt jorddekke på berg, mens lågtliggende parti har dypere torvlag. Gårds- og bruksnummer for lokaliteten er 69/5 og 69/25 (UTM33 3305345Ø 7210923N).

<p>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beiteområdet innenfor lokaliteten domineres av åpen fastmark der mesteparten kan karakteriseres som kystlynghei i mosaikk med til dels mye nakent berg. De resterende deler av arealet på lokaliteten dekkes av skog, myrområder og små tjøenner. På lokaliteten dominerer tørr, fattig kystlynghei på grunt torvdekke i flekkvis mosaikk med til dels mye nakent berg. Naturtypen er D07-Kystlynghei, med utforming for det meste tørr lynghei D0701, i tillegg til områder med fuktig lynghei D0703 i slakere områder og i forsenkninger. Naturtyper etter NiN 2.0 er T34-C-2 kalkfattig kystlynghei, T34-C-3 kalkfattig tørr kystlynghei og T34-C-11 kalkfattig fuktig kystlynghei.</p>
<p>Artsmangfold: I fuktheia er særlig bjønnskjegg, blokkebær, skrubbær, slåttestarr og blåtopp viktige arter sammen med røsslyngen, mens i tørrheia er mjølbær og heigråmose viktige arter sammen med røsslyngen. Artsmangfoldet preges av fattig lynghei med røsslyng, krekling, heigråmose, tepperot og torvull som dominerende arter. Andre mengdearter, i noe mindre grad, er blokkebær, einer, molte, ryllik og slåttestarr, blåbær, tyttebær, skrubbær, rypebær og smyle. Ingen rødlistearter er registrert. Lauvskog og kratt veks i lune forsenkninger og langs kantsoner til fulldyrka eng og innmarksbeiter.</p>
<p>Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten har vært brukt som beite langt tilbake i tid og fram til i dag. Det er i dag helårsbeite med gammelnorsk sau. Her går 90 søyer pluss lam (pr. 2019). Dagens bruker begynte med helårsbeite med utegangersau i 1998. Det er stedvis en del oppslag av trær, busker og kratt, særlig bjørk finnes spredd i kystlyngheia i større og mindre grad, særlig i partier som ligger i le, i forsenkninger og i lange, smale kantsoner langs oppdyrka eng. Lyngheia har også stedvis gjengroing med einer, gjerne med små flate individer. Det er noen områder med sitkagran og buskfuru som sprer frø inn i kystlyngheia, og som kan utgjøre en trussel i form av økt gjengroing. Vegetasjonen er på rabbene preget av vindslitasje i form av lavt feltsjikt, og lite gjengroing. Lynghøyden er generelt forholdsvis lav (5-20 cm.) på rabber og andre områder som er utsatt for vindslitasje; noe høyere i forsenkninger og lesider. Tilstanden til røsslyng er bedre i de partier hvor det er fuktige lyngheicutforminger enn på mer eksponerte og/eller skrinne områder der den er mer forveda og gammel. Det finnes også en del død røsslyng etter den tørre vinteren 2013-14. Røsslyngen er delvis gammel, grov og forveda og kan beskrives som sent moden og tidlig degenererende iht. lyngheisyklusen i skjøtselsboka for kulturlandskap (Norderhaug et. al. 1999). Innslag av myr og naturbeitemark er med på å øke den samlede beitekvaliteten for lokaliteten. Beiteområdet er inngjerdet.</p>
<p>Fremmede arter: Sitkagran og buskfuru i tilgrensende områder.</p>
<p>Kulturminner: Bosetning-aktivitetsområde; Lokalteter registrert som kulturminne og automatisk fredet i nærområdet (https://kart.naturbase.no/).</p>
<p>Beite: Det anbefales å fortsette beiting med gammelnorsk sau. Det er også anbefalt å svi gammel lyng for å fornye røsslyngen og redusere krekling. Det er viktig at de lauvtrær som i dag finnes i lokaliteten ikke sprer seg, og bestanden kan gjerne reduseres. Det er god tilgang på vann i form av små tjøenner i lokaliteten.</p> <p>Lyngsviing: Det anbefales å begynne med lyngsviing for å øke beitekvaliteten på kystlyngheia. Etablering av ny vegetasjon i brannflater vil variere mellom lokaliteter og ut ifra hvor vellykket lyngsviinga har vært. Areal med kystlynghei som ble registrert innenfor beiteområdet er på ca. 80 daa. (fratrekt ca. 20 % nakent berg). For å fullføre en lyngheisyklus med sviing over 20 år bør det brennes ca. 4 daa. pr. år, men her må man prøve seg fram i litt mindre sviflater i første omgang for å vurdere revegetering. Det bør registreres vegetasjonsutvikling etter sviing for å kunne anslå regenereringshastighet og evt. korrigerende tidsperioden mellom sviing. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Fôrproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel og forvedet (vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy), brenner man på nytt. Om det i løpet av vinterhalvåret ikke lar seg gjøre å brenne pga. vær- og vindforhold kan dette gjennomføres et senere år. Alternativt kan det brennes f.eks. hvert andre eller tredje år, og evt. øke størrelsen på brannflaten om nødvendig. Det bør likevel ikke være færre enn 8-10 lyngsviinger i en brannsyklus, slik at man får mosaikk av vegetasjonsflater med ulik alder. En må være oppmerksom på om gran/buskfuru spirer i brannflatene</p>

etter brenning, i tilfelle må disse fjernes. En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning). Da unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Brenning skal skje i perioden 15. september-15. april under egnede vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr som brannvifter (slokking) og gassbrenner (tenning) må være tilgjengelig. Lyngsviing krever store ressurser og må tilpasses kapasiteten til bruker. En full mestring av denne skjøtselen vil strekke seg over mange år. Hvis en er utrygg i forhold til brenning vil det være naturlig å leie inn hjelp fra erfarent hold i startfasen. Det er også viktig å ikke svi for hardt slik at torvlaget brenner, noe som fører til erosjon. Artssammensetning i lyngheia endrer seg i årene etter sviing. De første årene utgjør den godt sommerbeite med bl.a. god bestand av smyle, for så å være bedre høst- og vinterbeiter etter hvert som røsslyngandelen øker. I framtida kan punktsviing vurderes der det står igjen gammel (død) lyng.

Gjengroing: I forsenkninger og lesider i kystlyngheia og i kantsoner finnes forekomster med lauvskog og kratt, hovedsakelig bjørk. Påbegynnende gjengroingsprosess med oppslag av bjørk bør stanses og reverseres. Slike busker/trær bør hugges ut og fjernes fra kystlyngheia ved høyde over 1 m. for å forhindre videre gjengroing. Det anbefales at plantasjene med sitkagran i nærområde til lokaliteten hugges ut og fjernes. Disse fungerer som frøkilder for spredning av sitkagran, og kan føre til at arten etablerer seg i kystlyngheia. Skjøtsel for øvrig: Se skjøtelsesplan.

Del av helhetlig landskap: I tilknytning til kystlyngheiområdene innenfor Aunet beiteområde finnes andre verdifulle naturtyper som naturbeitemark og myrer, noe som bidrar til å skape variasjon og høyere artsmangfold. Kystlyngheia er en del av et større kystlyngheiareal på Leka, som sammen med naturbeitemark og dyrket mark inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Kystlyngheia, myrområdene og naturbeitemarka er relativt artsfattige, og røsslyngen i heiområdene er nokså gammel og er i tillegg utsatt for omfattende skade som følge av tørke og langvarig barfrostperioder vinteren 2013-14. Men viser under befaring tegn til revegetering. Lokaliteten er stedvis noe gjengrodd per i dag. Lyngheia har også stedvis gjengroing med einer. Det ble ikke påvist rødlistearter ved befaring.

Med utgangspunkt i fakta-ark fra Miljødirektoratet (2015) gis de viktige parametere for verdisetting for kystlynghei følgende vekting: størrelse får middels vekting (areal over 100 daa), tilstand vurderes til middels (noe gjengroingspreg), påvirkning/bruk (fremmede arter) gis middels vekt, Rødlistearter får lav vekting. Grunnet den lange beitehistorien gis lokaliteten verdi B, viktig. Bedre tilstand på røsslyngen gjennom sviing som skjøtselmetode evt. påvisning av rødlistearter vil kunne gi en høyere verdi på sikt.

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)		
Navn på lokaliteten: Aunet kystlynghei øst	Kommune: Leka	Områdenr.:
ID i naturbase: Ny	Registrert i felt av: Synnøve Nordal Grenne	Dato: 13.06.2019
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes, pers. medd. 2019		Skjøtelsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype (% andel fordeling): D07 Kystlynghei- i mosaikk med nakent berg - 79 % Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): F Skog- 8 % A08 Kystmyr- 13 %		Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Kystlyngheia er vekslinger av tørre og fuktige varianter av kalkfattige kystlyngheier T34-C-2: T34-C-3 kalkfattig tørr kystlynghei og

				T34-C-11 kalkfattig fuktig kystlynghei		
Verdi (A, B, C): B				Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Bilder tatt under befarung 13.06.2019		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper: Tørr lynghei (H1) Fuktig lynghei (H3)
< 20 m	x	God	x	Slått		
20-50 m		Svak		Beite	x	
50-102		Ingen		Pløying		
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		
				Torvtekt		
				Brenning		
				Park/hagestell		

OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtelsesplanen)

Innledning: Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO Trondheim, ved Synnøve Nordal Grenne. Dette er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for kystlynghei i Trøndelag og utarbeidelse av skjøtelsesplan, på oppdrag fra Leka kommune. Det ble holdt et møte og tatt befarung i felt sammen med beitebruker den 13.06.2019. Det ble da fokusert på drift, behov og kapasitet samt tilstandsvurdering av kystlyngheien i forhold til skjøtelsesplanen. Behov og kapasitet for lyngbrenning ble også vurdert.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Aunet beiteområde ligger på vestsiden av øya Leka, i Leka kommune. Kommunen er Trøndelags nordligste. Øya Leka har et areal på 56,41 km² og er den største øya i Leka kommune, som kun ligger på øyer. Høyeste punkt på øya Leka er Vattind (418 moh). Et annet kjent naturmerke er Lekamøya. Innenfor Aunet beiteområde er Aunkollen høyeste punkt på 90 m.o.h. Store deler av øya Leka består av serpentinit og olivinstein, som gir en gulrød farge og en unik flora (<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>). Leka har et typisk kystklima, med små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, sterkt påvirket av Norskehavet. Ved målestasjonen på Leka, 47 meter over havet, er det en gjennomsnittlig årsnedbør på 1425 mm, og gjennomsnittstemperaturen ligger på 5,2 °C. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon O3. Beiteområdet ligger i nær tilknytning til Aunet gård og er delt opp i tre områder adskilt av vei. Disse er beiteområde øst (299 daa), beiteområde nord (137 daa.) og beiteområde vest (286 daa.). Arealet for beiteområdet dekker totalt 722 daa. Beiteområdet har en småkupert og variert topografi med avrunda knauser med nakent berg. Området domineres av åpen fastmark der mesteparten kan karakteriseres som kystlynghei i mosaikk med til dels mye nakent berg. De resterende deler av arealet på lokaliteten dekkes av lauvskog og kratt, myr og små ferskvann. For kystlyngheia består hellingene generelt av tynt jorddekke på berg, mens lågtliggende parti har dypere torvlag. Gårds- og bruksnummer for lokaliteten er 69/5 og 69/25 (UTM33 3305345Ø 7210923N).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten har en småkupert og variert topografi med avrunda knauser med skrint berg, i forsengkninger er jordsmonnet dypere, mer fuktig og med torvdannelse. Det finnes noen små ferskvann og tjøenner på lokaliteten. Beiteområdet innenfor lokaliteten domineres av åpen fastmark der mesteparten kan karakteriseres som kystlynghei i mosaikk med til dels mye nakent berg. De resterende deler av arealet på lokaliteten dekkes av skog, myrområder og små tjøenner. På lokaliteten dominerer tørr, fattig kystlynghei på grunt torvdekke i flekkvis mosaikk med til dels mye nakent berg. Naturtypen er D07-Kystlynghei, med utforming for det meste tørr lynghei D0701, i tillegg til områder med fuktig lynghei D0703 i slakere områder og i forsengkninger. Naturtyper etter NiN 2.0 er T34-C-2 kalkfattig kystlynghei, T34-C-3 kalkfattig tørr kystlynghei og T34-C-11 kalkfattig fuktig kystlynghei.

Artsmangfold: I fuktheia er særlig bjønnskjegg, blokkebær, skrubbær, slåttestarr og blåtopp viktige arter sammen med røsslyngen, mens i tørrheia er mjølbær og heigråmose viktige arter sammen med røsslyngen. Artsmangfoldet preges av fattig lynghei med røsslyng, krekling, heigråmose, tepperot og torvull som dominerende arter. Andre mengdearter, i noe mindre grad, er blokkebær, einer, molte, ryllik og slåttestarr, blåbær, tyttebær, skrubbær, rypebær og smyle. Ingen rødlistearter er registrert. Lauvskog og kratt veks i lune forsenkninger og langs kantsoner til fulldyrka eng og innmarksbeiter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten har vært brukt som beite langt tilbake i tid og fram til i dag. Det er i dag helårsbeite med gammelnorsk sau. Her går 90 søyer pluss lam (pr. 2019). Dagens bruker begynte med helårsbeite med utegangersau i 1998. Det er stedvis en del oppslag av trær, busker og kratt, særlig bjørk finnes spredd i kystlyngheia i større og mindre grad, særlig i partier som ligger i le, i forsenkninger og i lange, smale kantsoner langs oppdyrka eng. Lyngheia har også stedvis gjengroing med einer, gjerne med små flate individer. Det er noen områder med sitkagran og buskfuru som sprer frø inn i kystlyngheia, og som kan utgjøre en trussel i form av økt gjengroing. Vegetasjonen er på rabbene preget av vindslitasje i form av lavt feltsjikt, og lite gjengroing. Lynghøyden er generelt forholdsvis lav (5-20 cm.) på rabber og andre områder som er utsatt for vindslitasje; noe høyere i forsenkninger og lesider. Tilstanden til røsslyng er bedre i de partier hvor det er fuktige lyngheiuforminger enn på mer eksponerte og/eller skrinne områder der den er mer forveda og gammel. Det finnes også en del død røsslyng etter den tørre vinteren 2013-14. Røsslyngen er delvis gammel, grov og forveda og kan beskrives som sent moden og tidlig degenererende iht. lyngheisyklusen i skjøtselsboka for kulturlandskap (Norderhaug et. al. 1999). Innslag av myr og naturbeitemarker er med på å øke den samlede beitekvaliteten for lokaliteten. Beiteområdet er inngjerdet.

Fremmede arter: Sitkagran og buskfuru i tilgrensende områder.

Kulturminner: Bosetning-aktivitetsområde; En lokalitet registrert som kulturminne og automatisk fredet (<https://kart.naturbase.no/>).

Beite: Det anbefales å fortsette beiting med gammelnorsk sau. Det er også anbefalt å svi gammel lyng for å fornye røsslyngen og redusere krekling. Det er viktig at de lauvtrær som i dag finnes i lokaliteten ikke sprer seg, og bestanden kan gjerne reduseres. Det er god tilgang på vann i form av små tjøenner i lokaliteten.

Lyngsviing: Det anbefales å begynne med lyngsviing for å øke beitekvaliteten på kystlyngheia. Etablering av ny vegetasjon i brannflater vil variere mellom lokaliteter og ut ifra hvor vellykket lyngsviinga har vært. Areal med kystlynghei som ble registrert innenfor beiteområdet er på ca. 140 daa. (fratrekt 40 % nakent berg, skog, myr og tjøenner). For å fullføre en lyngheisyklus med sviing over 20 år bør det brennes ca. 7 daa. pr. år, men her må man prøve seg fram i litt mindre sviflater i første omgang for å vurdere revegetering. Det bør registreres vegetasjonsutvikling etter sviing for å kunne anslå regenereringshastighet og evt. korrigerende tidsperioden mellom sviing. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Fôrproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel og forvedet (vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy), brenner man på nytt. Om det i løpet av vinterhalvåret ikke lar seg gjøre å brenne pga. vær- og vindforhold kan dette gjennomføres et senere år. Alternativt kan det brennes f.eks. hvert andre eller tredje år, og evt. øke størrelsen på brannflaten om nødvendig. Det bør likevel ikke være færre enn 8-10 lyngsviinger i en brannsyklus, slik at man får mosaikk av vegetasjonsflater med ulik alder. En må være oppmerksom på om gran/buskfuru spirer i brannflatene etter brenning, i tilfelle må disse fjernes. En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning). Da unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Brenning skal skje i perioden 15. september-15. april under egnede vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnet utstyr som brannvifter (slokking) og gassbrenner (tenning) må være tilgjengelig. Lyngsviing krever store ressurser og må tilpasses kapasiteten til bruker. En full mestring av denne skjøtselen vil strekke seg

over mange år. Hvis en er utrygg i forhold til brenning vil det være naturlig å leie inn hjelp fra erfarent hold i startfasen. Det er også viktig å ikke svi for hardt slik at torvlaget brenner, noe som fører til erosjon. Artssammensetning i lyngheia endrer seg i årene etter sviing. De første årene utgjør den godt sommerbeite med bl.a. god bestand av smyle, for så å være bedre høst- og vinterbeiter etter hvert som røsslyngandelen øker. I framtida kan punktsviing vurderes der det står igjen gammel (død) lyng.

Gjengroing: I forsenkninger og lesider i kystlyngheia og i kantsoner finnes forekomster med lauvskog og kratt, hovedsakelig bjørk. Påbegynnende gjengroingsprosess med oppslag av bjørk bør stanses og reverseres. Slike busker/trær bør hugges ut og fjernes fra kystlyngheia ved høyde over 1 m. for å forhindre videre gjengroing. Det anbefales at plantasjene med sitkagran og buskfuru i nærområdet til lokaliteten hugges ut og fjernes. Disse fungerer som frøkilder for spredning, og kan føre til at artene etablerer seg i kystlyngheia. Skjøtsel for øvrig: Se skjøtelsesplan.

Del av helhetlig landskap: I tilknytning til kystlyngheiområdene innenfor Aunet beiteområde finnes andre verdifulle naturtyper som naturbeitemark og myrer, noe som bidrar til å skape variasjon og høyere artsmangfold. Kystlyngheia er en del av et større kystlyngheiareal på Leka, som sammen med naturbeitemark og dyrket mark inngår i et helhetlig kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Kystlyngheia, myrområdene og naturbeitemarka er relativt artsfattige, og røsslyngen i heiområdene er nokså gammel og er i tillegg utsatt for omfattende skade som følge av tørke og langvarig barfrostperioder vinteren 2013-14. Men viser under befaring tegn til revegetering. Lokaliteten er stedvis noe gjengrodd per i dag. Lyngheia har også stedvis gjengroing med einer. Det ble ikke påvist rødlistearter ved befaring.

Med utgangspunkt i fakta-ark fra Miljødirektoratet (2015) gis de viktige parametere for verdisetting for kystlynghei følgende vekting: størrelse får middels vekting (areal over 100 daa), tilstand vurderes til middels (noe gjengroingspreg), påvirkning/bruk (fremmede arter) gis middels vekt, Rødlistearter får lav vekting. Grunnet størrelsen og den lange beitehistorien gis lokaliteten verdi B, viktig. Bedre tilstand på røsslyngen gjennom sviing som skjøtelsesmetode evt. påvisning av rødlistearter vil kunne gi en høyere verdi på sikt.

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)		
Navn på lokaliteten: Aunet naturbeitemark nord	Kommune: Leka	Områdenr.:
ID i naturbase: BN00007257	Registrert i felt av: Synnøve Nordal Grenne	Dato: 13.06.2019
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes, pers. medd. 2019		Skjøtelsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype (% andel fordeling): Naturbeitemark D04, Frisk, fattigeng – D0404, 90 % Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Hagemark D05, Bjørkehage - D0501, 10 %		Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg (60 %) T32-C-6 intermediær eng med svakt preg av gjødsling (20 %) T32-C-20 svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (20 %)
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Bilder tatt under befaring 13.06.2019

Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper: G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng G7-Frisk/tørr, middels baserik eng G12-Våt/fuktig, middels næringsrik eng G14 – Frisk næringsrik gammeleng G20-Hagemark
< 20 m	x	God	x	Slått		
20-50 m		Svak		Beite	x	
50-103		Ingen		Pløying		
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		
				Torvtekt		
				Brenning		
				Park/hagestell		
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtelsesplanen)						
<p>Innledning: Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO Trondheim, ved Synnøve Nordal Grenne. Dette er i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplan for Aunet naturbeitemark på oppdrag fra Leka kommune. Aunet naturbeitemark nord ble første gang kartlagt i 2002 og er registrert i Naturbase med ID BN00007257 (https://kart.naturbase.no/). Det ble holdt et møte og tatt befaringsnotat sammen med beitebruker Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes den 13.06.2019. Ved befaringsnotat ble vegetasjonstyper og naturtyper kartlagt, arter ble registrert og skjøtelsestiltak i henhold til tilskuddskriteriene for naturbeitemark ble vurdert. Lokaliteten dekker totalt 21 daa. Eksisterende grenser for naturtypen ble justert der det ble ansett som nødvendig.</p>						
<p>Beliggenhet og naturgrunnlag: Aunet naturbeitemark nord ligger på vestsiden av øya Leka, i Leka kommune. Kommunen er Trøndelags nordligste. Øya Leka har et areal på 56,41 km² og er den største øya i Leka kommune, som kun ligger på øyer. Høyeste punkt på øya Leka er Vattind (418 moh). Et annet kjent naturmerke er Lekamøya. Innenfor Aunet beiteområde er Aunkollen høyeste punkt på 90 m.o.h. Store deler av øya Leka består av serpentinit og olivinstein, som gir en gulrød farge og en unik flora (http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/). Leka har et typisk kystklima, med små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, sterkt påvirket av Norskehavet. Ved målestasjonen på Leka, 47 meter over havet, er det en gjennomsnittlig årsnedbør på 1425 mm, og gjennomsnittstemperaturen ligger på 5,2 °C. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonssesjon O3. Naturbeitemarka ligger like nord for Aunet gård. Gårds- og bruksnummer for lokaliteten er 12/1 (UTM33 3305345Ø 7210923N). Naturbeitemarka har en småkupert topografi med avrunda knauser med skrint berg, i forsengkninger er jordsmonnet dypere, mer fuktig. Noen områder har et mer intensivt preg. Det er ingen busker og lite trær, bortsett fra nord på lokaliteten og i kantsoner mot nord-øst hvor det er områder med skog.</p>						
<p>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten domineres av naturbeitemark (D04), med utforming D0404-Frisk fattigeng. Enga er gjennomgående frisk, veldrenert eng og deler kan karakteriseres som utforminger av vegetasjonstypen Frisk fattigeng (G4). Engkvein-Rødsvingel-gulakseng, G4a Vanlig utforming. Her er også arealer med preg av gammeleng med høy produktivitet på frisk næringsrik jord. Frisk, næringsrik "natureng" (G13) og Frisk, næringsrik "gammeleng" (G14). Dette tilsvarer etter NiN 2.2.0 henholdsvis intermediær eng med klart hevdpreg (T32-C-4), intermediær eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-6) og svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20). I nordlige delen av lokaliteten og i kantsonen mot øst er det partier med bjørkehage/beiteskog (D05).</p>						
<p>Artsmangfold: Artsmangfoldet preges av naturbeitemark som har hatt lite intensiv drift. I områder som har mindre intensivt preg dominerer bl.a. engkvein, ryllik, smalkjempe, gjeldkarve, tepperot, gulaks, engfiol, rødsvingel, harerug, fjellfrøstjerne, blåknapp, kvitmaure, legeveronika, blåklukke, småengkall, katterot, gulstarr, dvergjamne. I partier med fuktige sig dominerer bl.a. bekkblom, myrhatt, gråstarr. I sør-øst i nærheten av fjøset har beitemarka et mer intensivt preg, med noe preg av innsådde arter. Mengdearter her er kvitkløver, løvetann, vassarve, groblad, tunrapp, stornesle, høymole, hundekjeks, hundegras, myrtistel, marikåpe sp., karve. Vegetasjonstypen har her preg av G14 (frisk næringsrik «gammeleng»). Feltsjiktet er tett og lavt og var godt nedbeitet ved befaringsnotatpunktet. Det ble ikke</p>						

<p>kartlagt om høsten med tanke på beitemarkssopp. Ingen rødlistearter ble registrert. Det ble registrert 10 kjennetegnende- og tyngdepunktarter for seminaturalig eng, samt flere skillearter mot gjødselsprega vegetasjon. Se Bondens kulturmarksflora for Midt-Norge for omtale av de ulike artene (Bele et.al. 2014).</p>
<p>Bruk, tilstand og påvirkning: På Aunet har det fra langt tilbake i tid vært drevet tradisjonell gårdsdrift, hovedsakelig med ku og sau. Naturbeitemarka nord har i lang tid vært brukt som beitemark. Fram til ca år 2002 ble området beitet av storfe i tillegg til sau. Dagens brukere begynte med Gammelnorsk sau i 1998. Totalt er det 90 voksne sauer pluss lam, og 7-8 værer (pr. 2019) i beiteområdet på Aunet. Værene gikk på sommerbeite på Bovarøy i Hortavær i 2018. Naturbeitemarka blir brukt til beitemark fra høsten til tidlig vår før sauene blir sluppet på beite i lyngheia. På Aunet gård ligger fjøset der sauene kan gå inn og ut om vinteren. Vinteren 2019/-20 fikk de være inne i fjøset under lamminga for å unngå plager med ramn og kråke som kan hakke på nyfødte lam. Sør-øst i naturbeitemarka står fórhekken der det blir tilleggsfôret med rundball gjennom vinterhalvåret. Det er noen gamle søppelfyllinger i sør-østlige del av naturbeitemarka. Bruker er i gang med å få disse fjernet. Det er lagt på talle fra inneføringen på fyllingene i sørlige del av naturbeitemarka. Beitemarka blir kun gjødslet med naturgjødsel som sauene legger fra seg, ingen kunstgjødsel er brukt på området. Deler av arealet nærmest fjøset i sør har noe intensivt preg. På kartleggingstidspunktet var beitemarka godt nedbeita. Den nordlige delen av beitemarka hadde tresjikt av bjørk. Einerbusker var døde etter den tørre og kalde vinteren 2013/14. Beiteområdet er inngjerdet.</p>
<p>Fremmede arter: Sitkagran og buskfuru i tilgrensende områder til beitemarka.</p>
<p>Kulturminner: Det er kartlagt 1 kulturminne innenfor avgrensingen til beitemarka (https://kart.naturbase.no/).</p>
<p>Beite: Det anbefales å fortsette beiting med gammelnorsk sau.</p> <p>Gjengroing: Det er lite av busker og trær, bortsett fra den nordlige delen som har preg av beiteskog. I kantsoner finnes forekomster med lauvskog, hovedsakelig bjørk. Det er noen områder med fremmede arter som sitkagran og buskfuru i nærområdet til naturbeitemarka og som kan utgjøre en trussel i form av økt gjengroing. Det er sterkt anbefalt at disse fjernes.</p> <p>Restaurering: Det bør passes på at fôringsplassene holdes mest mulig i utkanten av beitemarka for å unngå uønsket næringsavrenning, oppgjødsling og evt. spredning av problemarter. I områder som tidligere var søppelfylling i naturbeitemarka har bruker lagt på talle som etter hvert vil bli omdannet til jord. Det bør ikke sås inn i dette området, men la området få frø seg naturlig fra omgivelsene. Området kan evt. gjerdes inn slik at sauene lar det være i fred til det har fått grodd til noe.</p> <p>Skjøtsel for øvrig: Se egen skjøtelsesplan.</p>
<p>Del av helhetlig landskap: I tilknytning til Aunet beiteområde finnes andre verdifulle naturtyper som kystlyngheier og myrer, noe som bidrar til å skape variasjon og høyere artsmangfold. Naturbeitemarka på Aunet inngår i et helhetlig kulturlandskap på Leka.</p>
<p>Verdibegrunnelse: Naturbeitemarka er stor og har variasjon i fuktighet, eksposisjon og helning. Det er flere grunntyper av vegetasjon, fra tørre arealer på grunnlendt mark til fuktigere parti med friskere, mer næringsrik vegetasjon. Den inneholder arealer med lite gjødsla kulturmark og med velutvikla, fattige engtyper i god og langvarig hevd. Med utgangspunkt i fakta-ark fra Miljødirektoratet (2015) gis de viktige parametere for verdisetting for naturbeitemark følgende vektning: størrelse og tilstand får høy vektning (areal over 2 daa), påvirkning/bruk (fremmede arter) gis middels vekt, Rødlistearter får lav vektning. Grunnet størrelsen og den lange beitehistorien gis lokaliteten verdi B, viktig.</p>
<p>Merknad:</p>

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Aunet naturbeitemark sør		Kommune: Leka		Områdenr.:	
ID i naturbase: Ny		Registrert i felt av: Synnøve Nordal Grenne		Dato: 13.06.2019	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes, pers. medd. 2018				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Naturbeitemark DO4- Frisk, fattigeng – DO404, 60 % Frisk næringsrik ”gammeleng – DO414, 40 % Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling):				Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): T32-C-3 intermediær eng med mindre hevdpreg - 30% T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg- 30 % T32-C-6 intermediær eng med svakt preg av gjødsling- 40 %	
Verdi (A, B, C): C				Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Bilder tatt under befarung 13.06.2019	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m	x	God		Slått	
20-50 m		Svak		Beite	
50-104		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd	x	Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
Vegetasjonstyper: G4 – Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulakseng G14 – Frisk næringsrik gammeleng					
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
<p>Innledning: Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO Trondheim, ved Synnøve Nordal Grenne. Dette er i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplan for Aunet naturbeitemark på oppdrag fra Leka kommune. Det ble holdt et møte og tatt befarung i felt sammen med beitebruker Sigbjørg Ulriksen og Øystein Leknes den 13.06.2019. Ved befarung ble vegetasjonstyper og naturtyper kartlagt, arter ble registrert og skjøtselstiltak i henhold til tilskuddskriteriene for naturbeitemark ble vurdert. Det ble i 2002 gjort registreringer på naturbeitemark nord på Aunet, med ID BN00007257 (https://kart.naturbase.no/). Naturbeitemarka i sør er ikke registrert i Naturbase tidligere. Dette er ei gjengrodd beitemark som det foreslås blir gjenåpnet og restaurert. Lokaliteten dekker totalt 5,5 daa.</p>					
<p>Beliggenhet og naturgrunnlag: Aunet naturbeitemark sør, ligger på vestsiden av øya Leka, i Leka kommune. Kommunen er Trøndelags nordligste. Øya Leka har et areal på 56,41 km² og er den største øya i Leka kommune, som kun ligger på øyer. Høyeste punkt på øya Leka er Vattind (418 moh). Et annet kjent naturmerke er Lekamøya. Innenfor Aunet beiteområde er Aunkollen høyeste punkt på 90 m.o.h. Store deler av øya Leka består av serpentinit og olivinstein, som gir en gulrød farge og en unik flora (http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/). Området har mye nakent berg som gir et karrig preg. Leka har et typisk kystklima, med små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, sterkt påvirket av Norskehavet. Ved målestasjonen på Leka, 47 meter over havet, er det en gjennomsnittlig årsnedbør på 1425 mm, og gjennomsnittstemperaturen ligger på 5,2 °C . Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon O3. Naturbeitemarka sør ligger like vest for Aunet gård. Gårds- og</p>					

bruksnummer for lokaliteten er 12/1 (UTM33 3305345Ø 7210923N). Naturbeitemarka er delvis småkupert med avrunda knauser med skrint berg, delvis mer flatlendt med dypere jordsmonn. Deler av området som grenser til fulldyrket eng i øst har et mer intensivt preg med innsådde arter. Deler av området i sør-vest er gjengrodd med busker og trær.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten domineres av naturbeitemark (D04), med utforming D0404-Frisk fattigeng. Enga er gjennomgående frisk, veldrenert eng og deler kan karakteriseres som utforminger av vegetasjonstypen Frisk fattigeng (G4). Engkvein-Rødsvingel-gulaks-eng, G4a Vanlig utforming. I kantsonen mot øst er det preg av mer intensivt drevet arealer. Her er det arealer med preg av gammeleng med høy produktivitet på frisk næringsrik jord, særlig der eng flater ut mot fulldyrket areal mot øst. Det meste kan karakteriseres som Frisk, næringsrik "natureng" (G13) og Frisk, næringsrik "gammeleng" (G14). Dette tilsvarer etter NiN 2.2.0 henholdsvis intermediær eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-6), intermediær eng med mindre hevdpreg (T32-C-3), intermediær eng med klart hevdpreg (T32-C-4).
Artsmangfold: Naturbeitemarka sør ligger like vest for Aunet gård i kantsonen mellom vei og fulldyrka mark i sør og øst. I partier som var gjengrodd med busker og lauvtrær fantes bjørk, osp, rogn, selje og vier sp. Arealet har partier med et mindre intensivt preg hvor det er knauser med skrint berg. I disse områdene dominerer m.a. engkvein, ryllik, smalkjempe, tepperot, gulaks, engfiol, rødsvingel, harerug, blåknapp, kvitmaure, legeveronika, skogstorkenebb, blåfjær, teiebær og einer. I forsenkninger er jordsmonnet dypere og mer fuktig. Mjødurt dominerer i disse partiene. I grensen mot fulldyrka eng i sør og øst har marka et mer intensivt preg med noe innsådde arter med høyt og frodig feltsjikt. Mengdearter her er kvitkløver, løvetann, stornesle, høymole, hundekjeks, hundegras, marikåpe sp., engsyre, engsoleie. Vegetasjonstypen har her preg av frisk næringsrik «gammeleng». Det står sitkagran (svært høy risiko) i nærområdet til naturbeitemarkene (Artsdatabanken 2018). Det ble ikke kartlagt om høsten med tanke på beitemarkssopp. Det ble registrert 5 kjennetegnende- og tyngdepunkter for seminaturlig eng, samt flere skillearter mot gjødselsprega vegetasjon. Se Bondens kulturmarksflora for Midt-Norge for omtale av de ulike artene (Bele et.al. 2014). Ingen rødlistearter ble registrert.
Bruk, tilstand og påvirkning: På Aunet har det fra langt tilbake i tid vært drevet tradisjonell gårdsdrift hovedsakelig med ku og sau. Naturbeitemarka nord har i lang tid vært brukt som beitemark. Fram til ca år 2002 ble området beitet av storfe i tillegg til sau. Dagens brukere begynte med Gammelnorsk sau i 1998. Totalt er det 90 voksne sauer pluss lam, og 7-8 værer (pr. 2019) i beiteområdet. Værene gikk på sommerbeite på Bovarøy i Hortavær i 2018. Naturbeitemarka sør har tidligere vært brukt til beite, men har ikke vært i bruk de siste årene. Dette var synlig ved preg av gjengroing med busker og trær, spesielt i sør-vestlige del av området. Området var ikke beitet ved befaringsstidspunktet i 2019.
Fremmede arter: Sitkagran og buskfuru i tilgrensende områder.
Kulturminner: Det er kulturminner i nærområdet (https://kart.naturbase.no/).
Beite: Det anbefales å starte med beiting med gammelnorsk sau/storfe med periodevis god nedbeiting gjentatte ganger gjennom beitesesongen, tilpassa beitegrunlaget og utviklingen av veksten i sesongen. Gjengroing: Arealet som er gjengrodd skal gradvis restaureres og holdes vedlike og problemarter bekjempes. Det er et hovedmål at tilstanden skal bedres slik at forfallspreget stoppes og reverseres. Det anbefales at plantasjene med sitkagran i nærområdet hugges ut og fjernes. Skjøtsel for øvrig: Se skjøtelsesplan.
Del av helhetlig landskap: I tilknytning til Aunet beiteområde finnes andre verdifulle naturtyper som kystlyngheier og myrer, noe som bidrar til å skape variasjon og høyere arts mangfold. Naturbeitemarka på Aunet inngår i et helhetlig kulturlandskap på Leka.
Verdibegrunnelse: Med utgangspunkt i fakta-ark fra Miljødirektoratet (2015) gis de viktige parametere for verdisetting for naturbeitemark følgende vektning: størrelse får høy vektning (areal over 2 daa), tilstand

vurderes til lav (noe gjengroingspreg), påvirkning/bruk (fremmede arter) gis lav vekt, Røddlistearter får lav vekting. Lokaliteten gis verdi C, lokalt viktig.

Det er potensial for økt verdi hvis man gjennomfører en restaureringsfase og gjeninnfører beite. Bedre tilstand på naturbeitemarka gjennom beiting som skjøtselmetode og evt. påvisning av røddlistearter vil kunne gi en høyere verdi på sikt.

Merknad:

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.